

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Historie Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě

Vypracovala: Marcela Melánová
Vedoucí práce: PhDr. Helena Pavličíková, CSc.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne .....   Podpis studenta.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí práce PhDr. Heleně Pavličíkové, CSc. za cenné rady, připomínky a odbornou pomoc.

Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům Okresního archivu ve Znojmě, za poskytnutí archivních materiálů, cenných informací a fotografií k této bakalářské práci. Velké díky patří také řediteli Gymnázia Dr. Karla Polesného a pedagogům školy za pomoc a poskytnutí almanachů, kronik a vzpomínek.

Anotace

Bakalářská práce se bude nejprve zabývat stručnými informacemi o hlavních etapách vývoje školství ve Znojmě. Poté se autorka zaměří na historii Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě, kde uvede charakteristiku základních historických mezníků v existenci tohoto gymnázia. Zaměří se zejména na společensko-historické kontexty, které určovaly charakter školy. Opomenuty nezůstanou významní pedagogové i absolventi tohoto gymnázia. Zevrubné popsání těchto etap vedle uvedení dosud nepublikovaných informací patří k základním cílům této bakalářské práce. K naplnění takového cíle bude potřebné vycházet z historické a heuristické metody, včetně komparativní analýzy i řízených rozhovorů s pamětníky a se současným managementem školy.

Klíčová slova

Znojmo, gymnázium, vývoj, školství, historie

Annotation

This bachelor thesis will first deal with brief information about the main stages of the development of education in Znojmo. Then the author will focus on the Dr. Karel Polesny Grammar School in Znojmo where a characterization of the basic historical milestones in the existence of this grammar school will be provided. It will focus especially on historical contexts which helped determine the character of the school. Distinguished educators and alumni of this grammar school will not be left out. A detailed description of these stages, in addition to the unpublished information given so far, is one of the main objectives of this bachelor thesis. In order to achieve such an objective, it will be necessary to draw on historical and heuristic methods, including comparative analysis as well as guided interviews with memoirs and current school management.

Key words

Znojmo, grammar school, development, education, history

Obsah

1	Úvod	6
2	Znojensko a Znojmo.....	8
2.1	Poloha města a okolí	8
2.2	Historie	8
2.3	Významné památky.....	11
3	Základní etapy vývoje školství ve Znojmě.....	14
3.1	Počátky znojemského školství	14
3.2	Vznik českého školství ve Znojmě	15
3.3	Znojenské školství od 20. století do dnes	15
4	Gymnázium Dr. Karla Polesného ve Znojmě.....	17
4.1	Osobnost Dr. Karla Polesného	17
4.2	Hlavní etapy historie školy.....	19
4.2.1	Historie gymnázia do roku 1938.....	19
4.2.2	Historie gymnázia v letech 1939 - 1989	23
4.2.3	Historie gymnázia v letech 1989 - 2021	27
4.3	Organizační změny.....	30
4.4	Mezinárodní spolupráce	30
4.5	Projekty	31
4.6	Významní pedagogové a významní absolventi.....	34
4.6.1	Ferdinand Jahoda	35
4.6.2	Jiřina Čechová.....	35
4.6.3	Josef Černý	36
4.6.4	Adolf Zelený	36
4.6.5	Pavel Dungl.....	37
5	Aktuální situace, perspektivy školy.....	39
6	Závěr.....	43
7	Seznam literatury	45
8	Seznam obrázků.....	49

1 Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji vývoji znojemského školství, a především historii Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě. K volbě tohoto tématu mě vedl zájem o historii mého rodného města a školy, kterou jsem sama vystudovala a také skutečnost, že tato škola funguje ve Znojmě více než sto let. Právě roku 2019 škola oslavila sté výročí od jejího založení.

Cílem práce je stručně představit hlavní etapy vývoje školství ve Znojmě a zmapovat bohatou historii Gymnázia Dr. Karla Polesného. Práce se také zabývá stručnou historií města Znojma a jeho památek, které jsou upomínkou významných dějin města. V budoucnu může práce sloužit jako ucelený soubor informací pro všechny, kteří se zajímají o historii školy či vývoj školství ve Znojmě. Pro mě je velkým přínosem v rozšíření poznatků o městě i škole.

Úvodní kapitola se věnuje především dějinám města. Jsou zde uvedeny nejdůležitější historické mezníky a události, které se podílely na utváření dnešní podoby města a okolí. Rovněž jsou zde zmíněny významné historické stavby mnoha uměleckých slohů a nechybí ani zmínka o významných panovnících a osobnostech.

Vývojem znojemského školství od samého počátku se zabývá kapitola druhá. První zmínka o škole pochází již z počátku 13. století, kdy byly školy vedeny při kostelech. V další části se kapitola věnuje rozvoji českého školství v dobách pruské nadvlády a konec kapitoly nastiňuje vývoj českého školství od 20. století do současnosti.

Následující kapitola se věnuje samotnému gymnáziu. Je to nejrozsáhlejší kapitola této práce, která seznamuje čtenáře především se vznikem prvního českého gymnázia ve Znojmě a s hlavními etapami v jeho dějinách. Dále popisuje osobnost dr. Karla Polesného, prvního ředitele, po kterém byl později ústav pojmenován a uvádí i organizační změny, kterými si škola během její existence prošla. Pozornost je věnována i mezinárodním spolupracím a projektům, do kterých se škola v nedávných letech zapojila. V neposlední řadě se kapitola zabývá významnými pedagogy, kteří na škole působili nebo působí a představuje i některé úspěšné absolventy reprezentující školu.

V poslední kapitole se čtenáři dozví, jaké studijní programy a mimoškolní činnosti škola nabízí. Dozví se také, co obnáší přijímací a maturitní zkoušky a opomenuty nezůstanou ani aktuální informace o dění ve škole.

Při psaní jsem se nesetkala s žádnými většími problémy, materiálů k práci jsem měla dostatek. Vycházela jsem především z archivních dokumentů, obsáhlých školních kronik, výročních zpráv a almanachů, kterých škola během její existence vydala k významným výročím hned několik. Již při založení školy roku 1919 vznikla díky jejímu prvnímu řediteli dr. Polesnému první školní kronika, která se dochovala do dnes. Dr. Polesný každoročně vydával i výroční zprávu o chodu školy, věnoval se historii Znojemska i vývoji školství a na tohle téma napsal několik publikací, které se rovněž dochovaly a z nichž jsem při psaní čerpala. K naplnění cílů bakalářské práce jsem vycházela z historické a heuristické metody, dále z metody komparativní analýzy i z rozhovorů s pamětníky a se současnými pracovníky školy.

V současné době poskytuje Gymnázium Dr. Karla Polesného ve Znojmě vzdělání na vysoké úrovni a je jedním z největších gymnázií mezi městy, které mají srovnatelný počet obyvatel.

2 Znojensko a Znojmo

2.1 Poloha města a okolí

Město Znojmo a jeho okolí se nachází ve stejnojmenném okrese v Jihomoravském kraji v poloze 290 metrů nad mořem. Rozprostírá se na křižovatce dvojí hranice, přírodní a politické. Přírodní hranice je tvořena Českým masivem, mladými Alpami a Karpatským obloukem.¹ Kolem Znojma, přes Národní park Podyjí protéká řeka Dyje, která následně vtéká do oblasti Dyjsko-svrateckého úvalu. Poloha města je také specifická členitostí terénu, na kterém se rozprostírá. Nejvyšší a zároveň nejstarší část Znojma, situovaná na ostrožně obklopené údolím řeky Dyje, Pivovarského a Gránického potoka, nese název Hradiště sv. Hippolyta. Ve středověku se město rozrůstalo a jeho centrum se přesunulo na protější stranu Gránického údolí na prostorný svah, kde se mohlo po následující staletí dále rozšiřovat.² Častou příčinou válečných konfliktů byla politická hranice, která probíhá nedaleko od Znojma. Tyto válečné konflikty se podepsaly na historickém vývoji města i okolí. Během druhé světové války bylo Znojmo dokonce odtrženo od Moravy a připojeno k Velkoněmecké říši.³ I „železná opona“, která tudy probíhala zde sehrála jistou roli, díky ní totiž údolí řeky Dyje uniklo velkým zásahům člověka do krajiny a po jejím pádu se tato oblast mohla stát Národním parkem Podyjí. Díky své specifické poloze a podnebí je Znojensko poměrně teplou a zároveň suchou oblastí. Přesto se v okolí řeky Dyje i na vzdálenějších místech najdou úrodné půdy, kde se daří zejména vínu, ovocným stromkům, obilí a ze zeleniny především okurkám, díky kterým je Znojmo také proslaveno.⁴

2.2 Historie

Znojensko má opravdu dlouhou a bohatou historii osídlení. Díky archeologickým nálezům, jejichž stáří se odhaduje na dvě až tři desítky tisíc let, je potvrzeno, že na tomto území žily tlupy lovců mamutů. Jedná se o naleziště ve Znojmě, v Jaroslavicích a Hodonicích. S rozvojem zemědělství a rodového osídlení byly zakládány pravěké osady. Důkazem jsou objevené zbytky asi deseti osad rozmístěných napříč znojenským okresem s odhadovaným vznikem ve čtvrtém tisíciletí před naším letopočtem.⁴

---

¹ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 9

² Znojmo. Znojmo city [online]. 2014 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/historie-a-pamatky/d-3021/p1=96718>

³ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 9

⁴ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s.7

Od dob prvních zemědělců se zde vystřídalo hned několik dalších lidských ér a kultur, což dokazují další známá archeologická naleziště v samotném městě Znojmě, ale také v Hlubokých Mašůvkách, v Jevišovicích, v Boskovštejně a v Těšeticích. Tyhle národy a jejich kultury po sobě nezanechaly jen sídliště, ale i zbraně a nástroje, hroby s milodary, keramiku a různé sošky, šperky, platidla a další umělecké projevy z nichž asi nejznámější je soška Mašůvecké Venuše nalezena jen pár kilometrů od Znojma v již zmíněné obci Hluboké Mašůvky (viz obrázek č.1).

Období kolem roku 400 př. n. l. bylo pro Znojensko významné. S příchodem Keltů začal velký rozvoj zemědělství a řemesla, které bylo impulsem zavedení dálkového obchodu. Se vznikem dálkového obchodu souvisí i vznik prvních mincovních platidel a také vybudování obchodních cest a opevnění mezi jednotlivými osadami.⁵

Dalším významným mezníkem ve znojenské historii je příchod Slovanů okolo pátého století našeho letopočtu a vznik Sámovy říše. Asi o čtyři staletí později v dobách Velkomoravské říše bylo na znojenském území vybudováno Hradiště, jedno z nejvýznamnějších středisek té doby.⁶ Díky rozvoji vojenství nebylo Hradiště schopné dostatečné obrany před útoky nepřátel a centrum moci se tak muselo přesunout na strategičtější místo. Tím se stala protější strmá skalní ostrožna, na které byl vybudován kamenný hrad.⁷ Nový hrad nad řekou Dyjí byl pojmenován Znojem. Za dob vlády Přemyslovců bylo kolem hraniční řeky Dyje vystavěno z obranných důvodů více hradů, ale žádný se nevyrovnal tomu znojenskému.⁸ V této době byla také na hradním nádvoří postavena rotunda Panny Marie, později vysvěcená svaté Kateřině. Roku 1046 kníže Břetislav daroval staroboleslavské kapitule desátky ze Znojmu, Betova a Rokytne. Tahle událost je zároveň první písemnou zmínkou o Znojmě. Po smrti Břetislava se ve Znojmě usídlil přemyslovský rod Konradovců, za jehož vlády se zde razili i mince.⁹

Kolem hradu rostlo osídlení, tržiště a kostely, a tak roku 1226 bylo králem Přemyslem Otakarem I. město povýšeno na královské a kolem něj vybudovány odolné kamenné hradby. Mezi další významné panovníky, kteří podporovali město a rozšířili jeho práva,

---

⁵ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 51

⁶ Historie města Znojma. Znojmo city [online]. 2001 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z:

<https://www.znojmocity.cz/historie-mesta-znojma/d-1254>

⁷ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 55

⁸ Historie města Znojma. Znojmo city [online]. 2001 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z:

<https://www.znojmocity.cz/historie-mesta-znojma/d-1254>

⁹ HAVLÍK, Lubomír Emil. Znojmo: z minulosti města a jeho památek. Brno: Krajské nakladatelství, 1956. s.19

patří Přemysl Otakar II., jehož ostatky po bitvě na Moravském poli byly sedmnáct let uloženy v kryptě minoritského kláštera, Jan Lucemburský a jeho syn Karel IV., který povolil znojemským vinařům prodávat víno po celé zemi s výjimkou Prahy.¹⁰

Během husitských válek proběhlo ve Znojmě povstání, které bylo tvrdě rozehnáno a vůdcové upáleni. Rok 1437 přinesl konec rodu Lucemburků, když na znojemském hradě zemřel císař Zikmund a zároveň konec husitských válek. Za dob vlády Jiřího z Poděbrad byl vylepšen městský znak, který od roku 1462 zdobí štítek s písmenem Z na prsou znojemské orlice (viz obrázek č. 2). Dalším významným rokem se stal rok 1523, kdy byla sepsána práva, která městu udělil Ludvík Jagellonský, do velkého kodexu, kde se nachází i nejstarší obraz města.

V 17. století po bitvě na Bílé hoře bylo protestantské město Znojmo pokatoličtění a během třicetileté války se potýkalo s častými průchody vojsk a rabováním. Dalších sto let trvalo městu se vzpamatovat. Městu prospěl až příchod jezuitů a kapucínů a také rekatolizace, která přispěla k rozvoji vzdělání a umění. Koncem 18. století se začala rozvíjet průmyslová výroba, zejména keramický, kožedělný a chemický průmysl. Dokonce objevitel plynového osvětlení, které zavedl v Londýně pod pseudonymem Windsor, byl majitelem ledkárny ve Znojmě.¹¹

Přelom 18. a 19. století znamenal pro Znojmo opět četné průchody vojsk, ale také návštěvu Napoleona během rakousko-francouzské války roku 1809, který zde dokonce přenocoval.¹² 19. století bylo pro Znojmsko stoletím rozkvětu. Zakládaly se školy, nemocnice, parky, kasárna, železnice, elektrárna, vodárna, plovárna a v neposlední řadě městské divadlo. Znojmo se v této době proslavilo svými nakládanými okurkami, vinnou révou a ovocem.¹³ Rozvoj města byl přerušen dvěma světovými válkami a následně poznamenán komunistickým totalitním režimem.

V současné době se vedení města snaží, aby i nadále Znojmo prosperovalo. Rozrostlo se připojením několika obcí, sídlí zde okresní soud, Jihomoravské muzeum, řada

---

¹⁰ Historie města Znojma. Znojmo city [online]. 2001 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/historie-mesta-znojma/d-1254>

¹¹ Tamtéž.

¹² RICHTER, Václav, SAMEK, Bohumil, STEHLÍK, Miloš. Znojmo. Praha: Odeon, 1966. s. 79

¹³ Znojmo. Znojmo city [online]. 2014 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/historie-a-pamatky/d-3021/p1=96718>

mateřských, základních a středních škol a jedna soukromá vysoká škola. Každý rok je ve Znojmě zpestřen řadou kulturních programů a festivalů, jako například vyhlášené Znojenské historické vinobraní, Znojemský advent, Znojenské Velikonoce, Studentský majáles, Pivní slavnosti a Slavnosti okurek.

2.3 Významné památky

Na Znojemsku najdeme mnoho významných památek z dob minulých od keramiky, pohřebišť, zbraní, nástrojů, sošek, šperků a platidel, které jsou dnes vystavěny ve Znojmě v Jihomoravském muzeu, po zříceniny hradů i zachovalé monumentální stavby. Jelikož je takových památek na tomto území mnoho, tato práce se bude stručně zabývat těmi nejvýznamnějšími.

Příběh znojemského hradu začíná v druhé polovině 11. století v době vlády Přemyslovců, kdy bylo potřeba opevnit hranici proti dnešnímu Rakousku. Tehdejší opevnění zvané Hradiště už nebylo schopné dostatečné obrany, a tak byl vybudován nový hrad naproti starému Hradišti.¹⁴ Hrad sloužil jako sídlo purkrabímu a dalším královským úředníkům. Během středověku zde často probíhala různá sněmová zasedání a jednání panovníků z Česka a sousedního Rakouska.¹⁵ Důsledky třicetileté války dopadly i na znojemský hrad, který během 17. století zpustl a na jeho vnějším nádvoří, které patřilo městu. Byl vystavěn městský pivovar a část hradních budov byla přestavěna nebo dokonce zbourána. Vnitřní nádvoří a ostatní hradní prostory dostaly létem roku 1710 od císaře Josefa I. pánové z Deblína, kteří zde na protější straně nádvoří vybudovali barokní zámek, jehož podoba i vnitřní freskové malby se dochovaly dodnes.¹⁶ Ale ani se zámek nebylo v budoucnu dobře zacházeno, byl využíván například jako vojenský lazaret. Dnes v něm Jihomoravské muzeum pořádá výstavy (viz obrázek č.3).

Stejně jako hrad byla na jeho nádvoří na skalnatém vrcholku v 11. století vystavěna i knížecí rotunda Panny Marie, později vysvěcena sv. Kateřině. Znojemská rotunda je jedinečná díky svým nástěnným malbám uvnitř kaple. Rotundu zdobí scéna povolání Přemysla Oráče k vládě, galerie českých Přemyslovců a různé církevní motivy.

---

¹⁴ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 55

¹⁵ Město znojmo. Znojemská beseda [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojemskabe2seda.cz/turismus/zajimaji-me-pamatky>

¹⁶ HAVLÍK, Lubomír Emil. Znojmo: z minulosti města a jeho památek. Brno: Krajské nakladatelství, 1956. s. 120

Všechny malby jsou provedeny technikou fresco-secco.¹⁷ Podobně jako hrad, i rotunda byla v 18. století po vybudování pivovaru na hradním nádvoří devastována a využívána jako sklad, košíkářská dílna, chlév či tančírna.¹⁸ Na konci 19. století se rotunda dočkala restaurace, která však byla dokončena o století později. V roce 1962 byla prohlášena za národní kulturní památku a dnes je znojemská rotunda hlavním turistickým cílem města (viz obrázek č. 4).

Naproti Znojemskému hradu a rotundě stojí na skalnatém ostrohu další městská dominanta, kterou je kostel sv. Mikuláše a jeho dvoupatrová Svatováclavská kaple (viz obrázek č. 5). Při požáru města roku 1335 byl zničen starý chrám, na jehož místě byl později vystavěn nový kostel sv. Mikuláše.¹⁹ Tím, že stavba byla dokončena až na počátku 15. století, se na celkové architektuře kostela projevil postupný stoletý vývoj gotického slohu.²⁰ Interiér kostela je vyzdoben gotickými freskami, sochami a sanktuáriem. Z období baroka se zachovala pouze kazatelna ve tvaru zeměkoule a varhany. Původní kostelní věž musela být z bezpečnostních důvodů stržena, a tak v 19. století byla postavena nová. Zajímavostí je, že věž je umístěna neobvykle na jižní straně za kněžištěm.²¹

Na nejvyšším místě ve Znojme stojí kostel sv. Michala. Doba jeho vzniku je nejasná, protože o něm neexistují žádné písemné doklady. Historikové se domnívají, že na tomto místě mohlo být v době Velkomoravské říše pohanské kultovní centrum. O původním románském kostele je první zmínka až roku 1226. Po husitských válkách zbyla z kostela jen zřícenina, která díky darům znojemských občanů byla rekonstruována, ale již v gotickém stylu. Zajímavostí chrámu je zvonice stojící mimo kostel, protože se v minulosti dvakrát zřítila a celý kostel byl poničen, následně slohově upravován a přestavován. Od 17. století sloužil chrám jezuitům a od rozpuštění řádu roku 1773 vojákům a studentům. Od roku 1785 patří kostel znojemským dominikánům. Ke chrámu patřilo i jezuitské gymnázium a jezuitská kolej, ve které dnes sídlí Státní okresní archiv (viz. obrázek č. 6).²²

---

¹⁷ RICHTER, Václav, SAMEK, Bohumil, STEHLÍK, Miloš. Znojmo. Praha: Odeon, 1966. s. 17-18

¹⁸ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 70

¹⁹ RICHTER, Václav, SAMEK, Bohumil, STEHLÍK, Miloš. Znojmo. Praha: Odeon, 1966. s.38

²⁰ Tamtéž s. 38

²¹ Město Znojmo. Znojemská beseda [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z:

<https://www.znojmskabeseda.cz/turismus/zajimaji-me-pamatky>

²² JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 120–122

Další významnou památkou v těsné blízkosti Znojma je Loucký premonstrátský klášter, k němuž patří i kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava (viz obrázek č. 7). Klášter založil roku 1190 kníže Ota Konrád II. a jeho matka Marie v obci jménem Louka nedaleko cest vedoucích do Rakous.²³ Uprostřed komplexu se nachází kostel s původním půdorysem a dodnes zachovanou románskou kryptou. Největší rozkvět kláštera byl zastaven reformami císaře Josefa II., díky kterým budova po dlouhá staletí sloužila jako kasárna. Jeho knihovna byla zachráněna před devastací a odvezena do Strahovského kláštera v Praze. Dnes je upravená pouze část interiéru využívána firmou Znovín. Zbytek komplexu pro velkou náročnost údržby chátrá.²⁴

---

²³ Almanach 800 let premonstrátského kláštera Louka ve Znojmě 1190-1990. Brno: Cesta, 1990. s. 1-2

²⁴ JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005. s. 112–117

3 Základní etapy vývoje školství ve Znojmě

Znojenské školství má velmi dlouhou a bohatou historii, jelikož se začalo rozvíjet již ve 13. století. V této době byly školy vedeny při kostelech a vyučovacím jazykem byla latina. V následujících staletích se školství dále rozvíjelo, vyučovalo se nejen latinsky, jak tomu bylo původně zvykem, ale také česky a německy. Protože Znojensko je a bylo pohraniční oblastí, bylo v minulosti okupováno Pruskem, což mělo dopad i na vzdělání, a tak byly zakládány především školy německé. Situace se změnila roku 1881, kdy byla otevřena první třída soukromé české školy.

3.1 Počátky znojenského školství

Historie školství ve Znojmě sahá až do středověku, kdy v roce 1225 byla zaznamenána první písemná zmínka o české škole u kostela sv. Mikuláše. Ve škole se vyučovalo latinsky a učitelem byl mistr Petr, který učil i na znojenském hradě.²⁵ Druhá zmínka pochází z 16. století a zmiňuje českou školu založenou při kostele sv. Michala, kde se vyučovalo nejen latinsky a německy, ale také česky. Od roku 1624 převzali české školství jezuité a na jeho základech postavili latinské gymnázium.²⁶ Gymnázium se nacházelo v budově na Jesuitském náměstí a jedním z jeho nejvýznamnějších žáků byl vynálezce bleskosvodu Prokop Diviš.²⁷

Během druhé poloviny 19. století se ze škol, které stály při farách, staly školy německé, jelikož po pruské okupaci roku 1866 začal vládnoucí německý magistrát pronásledovat občany české národnosti a započal národnostní boj a neúprosné poněmčování.²⁸ Kromě jiného i školy musely být výhradně německé, a protože obyvatelé města a okolí byli z velké části Češi, rostl český nacionalismus a české obyvatelstvo zakládalo spolky s cílem podpořit vznik samostatného českého školství.²⁹ Středobodem těchto spolků byla Beseda znojenská založená roku 1870, jejímž prvním starostou se stal notář Jan Vlk. Spolek, jehož hlavním cílem bylo založení ryze českého školství ve Znojmě a který se o to svojí činností nejvíce zasloužil byla Matice školská znojenská.

---

²⁵ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 97

²⁶ POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931. s. 7

²⁷ Almanach 50 let českého gymnásia ve Znojmě. Znojmo: Grafia, 1969. s. 5

²⁸ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 28

²⁹ POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931. s. 7

3.2 Vznik českého školství ve Znojmě

Na podzim roku 1881 se podařilo především díky Matici školské otevřít první třídu soukromé české školy, do které bylo zapsáno 34 dětí. S každým následujícím rokem se počet dětí i tříd navyšoval. Důkazem rapidního rozvoje je školní rok 1884, kdy byla otevřena 4. třída a školu v té době navštěvovalo celkem 293 dětí.³⁰ Jelikož bylo potřeba, aby se děti začaly vzdělávat už před 6. rokem věku, byla roku 1882 zřízena i škola mateřská. Mnozí rodiče podali v roce 1885 kvůli finanční náročnosti žádost o zveřejnění školy. Žádost dopadla neúspěšně, a tak začaly veřejné demonstrace a následně byla vytvořena petice s cílem zřídit veřejnou českou matiční školu. Přesto se škola nadále rozrůstala a 26. prosince 1893 došlo k otevření nové budovy školy. To byl pro školu velký posun, protože do této chvíle byla škola umístěna v domě řídícího učitele, kterým byl Hanuš Klíma.³¹ Snahy o zveřejnění školy stále pokračovaly a setkávaly se s odporem Němců, kteří pořádali proti zveřejnění české školy velké tábory, šířili protičeské letáky a některé vídeňské firmy hrozily českým dělníkům výpovědí z práce a blízká rakouská města zakazovala prodej výrobků českých obyvatel na trzích. Přesto Češi neustoupili a 23. listopadu 1906 Zemská školní rada nařídila zřízení veřejné české školy.

V roce 1910 schválila městská rada přidělení místností ve školní budově chlapecké obecné škole. Během první světové války byly téměř všechny místnosti školy využívány pro vojenské účely, což znamenalo, že žáci se museli učit pouze ve dvou zbývajících místnostech a učitelé, kteří museli narukovat, byli nahrazeni pomocnými pedagogy. V následujících letech se na škole konaly různé akce, jako jsou výroční oslavy, výstavy a besídky. V roce 1929 se zemská školní rada rozhodla spojit zdejší školu s dívčí školou (dnes ZŠ Václavské náměstí) a vytvořit tak pětitřídní smíšenou obecnou školu ve Znojmě.³²

3.3 Znojenské školství od 20. století do dnes

V první polovině 20. století se české školství dále rozšiřovalo, bylo zřízeno několik dalších obecných i měšťanských škol, které přečkaly první světovou válku, i když mnozí učitelé museli narukovat a prostory škol byly poskytovány vojákům. Během

---

³⁰ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 97

³¹ POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931. s. 15-39

³² Státní okresní archiv Znojmo, školní kronika: Kronika I. dívčí pětitřídní obecné školy české Znojmo (r. 1881 matiční) 1882-1929.

meziválečných let počet českých škol stoupá, to dokazuje rok 1937, kdy se ve městě nacházelo 15 budov českých škol včetně mateřských a jednoho gymnázia.³³ Rozvoj školství byl nelítostně přerušen 2. světovou válkou, kdy bylo Znojmo připojeno k Velkoněmecké říši. České školy byly na okupovaném území zakázány a většina českých obyvatel odsunuta do vnitrozemí. Po několika měsících se podařilo otevřít českou obecnou školu, ve které ale pedagogický sbor komunikoval pouze německy. Ostatní střední a měšťanské školy byly zakázány a jejich budovy poskytnuty vojsku, z nichž většina neunikla ani bombardování a po válce se ocitla v žalostném stavu.³⁴

Po osvobození města se začalo pracovat na opravách poničených školních budov, a navíc byly postaveny dvě nové základní školy. S nástupem komunismu bylo mimo jiné zavedeno povinné vyučování ruského jazyka a studentské brigády. Ve druhé polovině 20. století se ve Znojmě začaly otevírat střední odborné školy s různým zaměřením. Otevřena byla například střední pedagogická škola, střední zemědělská technická škola nebo střední zdravotnická škola.³⁵ Dnes se ve Znojmě nachází sedm mateřských škol, sedm základních škol, šest středních škol včetně dvou gymnázií, jedna praktická škola a jedna soukromá vysoká škola.

---

³³ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 98-100

³⁴ Almanach Nacistická okupace Znojemska (k událostem v letech 1938-1939). 1. vyd. Znojmo: Okresní výbor českého svazu protifašistických bojovníků ve spolupráci s Okresní knihovnou ve Znojmě, 1979. s. 15

³⁵ Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 98-100

4 Gymnázium Dr. Karla Polesného ve Znojmě

4.1 Osobnost Dr. Karla Polesného

Karel Polesný byl významný pedagog, historik, konzervátor památek, kronikář, politicky aktivní vlastenec, ale především první ředitel prvního českého gymnázia ve Znojmě.

Narodil se 25. prosince 1880 ve Zbraslavicích v okrese Kutná Hora, obecnou školu a gymnázium absolvoval v Pelhřimově. Ovládal hru na čelo, housle a violu. Po maturitě odešel do Prahy, kde začal studovat historii a geografii na filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy české univerzity. Během studia pobýval rok ve Vídni, kde studoval dějiny umění a v rámci studia navštěvoval přednášky významného českého historika Maxe Dvořáka. Po návratu do Prahy obhájil diplomovou a rigorózní práci z historie u profesorů Josefa Pekaře, Jaroslava Golla a Tomáše G. Masaryka. Po všech zkouškách získal doktorát z filozofie – PhDr.. Od roku 1904 po dobu dvou let působil jako suplující učitel na gymnáziu na Královských Vinohradech v Praze, poté prošel roční vojenskou službou a následující roky pracoval už jako profesor na gymnáziu v Litomyšli a poté v Pelhřimově. Zde navázal na svoji publikační činnost, kterou započal v Praze a stal se uznávaným badatelem a památkářem. Roku 1908 se oženil s Marií Drechselovou. Manželství jim přineslo dva syny – Karla a Zdeňka.

Dr. Polesný se aktivně zapojoval nejen do kulturních činností, ale zabýval se i politikou. Jeho politické názory se projevíly hlavně v okresním zastupitelstvu a České straně lidové. První světovou válku prožil na ruské a následovně italské frontě. Po válce se vrátil do Pelhřimova, kde se politicky angažoval za Národně demokratickou stranu. Také působil jako okresní konzervátor historických lidových památek, a protože mu nebylo z kapacitních důvodů umožněno učit na místním gymnáziu, pracoval jako správce učitelské knihovny.

Zásadní zlom jeho kariéry i života nastal roku 1919, kdy jej oslovil přítel dr. František Voltr, který ho pobídl, aby se ucházel o místo ředitele vznikajícího českého gymnázia ve Znojmě. Polesný se o místo snažil a po dlouhém rozhodování mezi uchazeči, byl zvolen prvním ředitelem českého gymnázia ve Znojmě. Kromě vykonávání ředitelské funkce také učil dějepis, zeměpis, němčinu a těsnopis, byl členem mnoha spolků a

organizací, například Znojemské filharmonie a Besedy Znojemské a mimo jiné také starostou znojemského Sokola. Působil v Osvětovém sboru města Znojma a v Národní jednotě pro jihozápadní Moravu, byl předsedou muzejní rady a podílel se na vzniku hudební školy ve Znojmě. Mnoho času trávil v archivu, publikoval knihy a články s historickou tematikou a působil jako kronikář Sokola i gymnázia. Po první světové válce s příchodem nových obyvatel z vnitrozemí i sousedního Rakouska zaznamenalo město nedostatek bytů. Proto se Polesný podílel také na založení bytového družstva Domovina. Roku 1924 vydal průvodce města Znojma, který kromě významných turistických míst obsahoval i vlakové jízdní řády z Břeclavi a Vídně a autobusové spoje s Moravským Krumlovem. Aktivně se zapojoval také do politického dění, byl členem městského zastupitelstva a Národně demokratické strany.

Začátkem října 1938 vlivem nacistů a začínající druhé světové války byl Polesný donucen školu zavřít a na rozkaz tajné policie opustit město. Odešel na gymnázium do Třebíče, kde uzavřel agendu školy. Po krátkém pobytu v Třebíči a následně v Pelhřimově se s manželkou odstěhoval do Písku. Zde se opět věnoval práci v muzeu, a především v organizaci Sokol. V září roku 1941 bylo vyhlášeno stanné právo a zatýkání funkcionáři Sokola. Gestapo pro podezření z ilegální činnosti zatklo i Polesného a od 8. do 18. října 1941 byl vyslýchán v Klatovech.³⁶

Po osvobození se už Polesný do Znojma i přes pozvání nikdy nevrátil. V Písku zastával funkci kronikáře a kvůli nedostatku učitelů v letech 1947/1948 vyučoval na místním gymnáziu. Jeho syn Karel v roce 1949 emigroval a usadil se v USA a jeho druhý syn Zdeněk byl v této době odsouzen na deset let vězení. Do konce života se Polesný věnoval historii hudby a tradicím v Písku a okolí. Zemřel 17. června 1971 v nemocnici v Písku.

Dne 6. dubna 1991 došlo v budově znojemského gymnázia k odhalení pamětní desky (viz obrázek č. 8) věnované PhDr. Karlu Polesnému. Deska vznikla díky bývalým studentům a profesorům gymnázia a jejím odhalením byl pověřen syn MUDr. Karel

---

³⁶ Polesný, Karel (1880-1971), www.knihovnazn.cz [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.knihovnazn.cz/referaty/osobnosti-regionu/2253-polesny-karel-1880-1971.html>

Polesný. Autorem je Alexandr Walter. Od tohoto dne nese gymnázium název „Gymnázium Dr. Karla Polesného“.³⁷

4.2 Hlavní etapy historie školy

4.2.1 Historie gymnázia do roku 1938

Přelom 19. a 20. století ve Znojmě je charakteristický národnostními konflikty mezi českým a německým obyvatelstvem. Po vzniku prvních českých obecných tříd ve Znojmě vznikaly snahy vytvořit i střední české školy, jelikož žáci po absolvování obecné školy pokračovali ve studiu na německých středních či měšťanských školách. Proto roku 1905 Matice školská znojemská jednala o zřízení českého gymnázia. Hlavním zastáncem tohoto snažení se stal JUDr. Vilém Veleba.³⁸ Plánu ale odporovaly rakouské úřady a německá radnice, která odmítala financovat české obecné školy z veřejných prostředků. Od roku 1908 přešla česká škola pod veřejnou správu a vidina otevření první české střední školy opět narazila na odpor rakouských úřadů, což zásadně změnilo plány Matice školské znojemské. Místo české střední školy byla roku 1909 otevřena česká zimní škola hospodářská, roku 1910 chlapecká a dívčí měšťanská škola a roku 1911 řemeslnicko-živnostenská pokračovací škola. Rozvoj českého školství byl přerušen první světovou válkou, kdy byly budovy škol zabrány pro vojenské účely.³⁹

Po vzniku samostatného Československa a konci nadvlády rakouských úřadů, už nestálo otevření první české střední školy ve Znojmě nic v cestě. Vzhledem k rostoucímu počtu českých žáků (přibližně 1500) požádala zemská školní rada v únoru roku 1919 stát o otevření českého gymnázia. Žádost byla schválena Ministerstvem školství a národní osvěty 7. května roku 1919. České státní reálné gymnázium bylo umístěno do budovy městského německého lycea dnes v Alšově ulici (dříve Leinigenova). Poskytnuto bylo gymnáziu druhé patro s nevybavenými třídami. Některý nábytek a učební pomůcky byly darovány, jiné dovezeny z Uherského Hradiště, z již zrušeného německého gymnázia nebo sehnány na půdách znojemských škol. Přijato bylo celkem 114 žáků, kteří byli rozděleni do třech tříd a na místo ředitele byl 24. září jmenován dr. Karel Polesný. Neúplný učitelský sbor byl doplněn na konci října 1919.⁴⁰

---

³⁷ Tamtéž.

³⁸ POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931. s. 73-74

³⁹ POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931. s. 105-106

⁴⁰ Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919-2019. Znojmo, 2019. s. 5

I. třída měla 56 žáků a díky dostatečnému počtu učitelů se mohla 1. prosince rozdělit na dvě. Vyučování bylo řízeno podle učební osnovy pro reformní reálná gymnázia z 8. srpna 1908. Problémem byl nedostatečný prostor v budově, kde nebyly žádné kabinety, málo toalet a nedostačující malá sborovna i ředitelna.⁴¹

První školní rok skončil 30. června 1920 a ředitel dr. Karel Polesný k této příležitosti napsal do kroniky: *„Celkem proběhl první rok trvání ústavu klidně; stabilizace školy učinila tím velký pokrok. Neboť za dnešních vzrušených dob, zvržených ve Znojmě ještě národnostním bojem, jest pevné zakotvení se této jediné české střední školy nutným předpokladem pro její prohloubení vnitřní i pro budoucí vzrůst. A tomu všečen – Zdar!“*⁴²

Během tří let fungování se české gymnázium se rozrůstalo. Prostor budovy, která měla pouze 6 tříd byl stále více nedostačující a Němci odmítali poskytnout část svého prostoru i za zvýšené nájemné. Zemská školní rada se na jaře roku 1922 rozhodla gymnáziu prozatím poskytnout budovu německé reálky, která byla přestěhována. V červenci téhož roku se České státní reálné gymnázium přestěhovalo na náměstí Komenského (dříve Kopalovo), kde mu bylo poskytnuto první a druhé patro. V budově se dále nacházela mateřská škola, pomocná škola, 2 kabinety a chemická učebna německé reálky a obecná chlapecká škola v přízemí.⁴³ Gymnázium zde sídlí do dnes, budova si do současnosti zachovala i neorenesanční ráz a sousoší na průčelí budovy, které ztvárňuje dvě ženské postavy (viz obrázek č. 9). Ty symbolizují Vědu a Umění. Mezi nimi je situována kartuše se znojemskou orlicí a na sousoší navazuje po bocích balustráda.⁴⁴ Uprostřed náměstí stojí od poloviny 19. století památník na počest moravského důstojníka rakouské armády Karla von Kopala a na vrcholu památníku je umístěna socha římské bohyně vítězství Viktorie (viz obrázek č. 10).

Ve školním roce 1924/1925 proběhly první maturitní zkoušky, které úspěšně složilo 21 studentů a 18. června 1925 se konalo také první loučení s maturanty na školním dvoře a rozvinutí praporu školy (viz obrázek č. 11), na jehož návrhu pracovala profesorka Augusta Brožková, která bohužel zemřela o rok dříve, než byl prapor rozvinut. Návrh,

⁴¹ Kronika gymnázia z let 1919-1973. s. 6–8

⁴² Kronika gymnázia z let 1919-1973. s. 17

⁴³ Tamtéž, s. 19-26

⁴⁴ II. (XXII) Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 1995/1996. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 1996. s.72

včetně hrotu praporu poté dokončil profesor František Přechek. Studenti po proslovu ředitele složili slib (viz obrázek č. 12) a přivázali červenou stuhu k praporu.⁴⁵ Večer po slavnostním obřadu se konal v budově Besedy Znojemské večírek na oslavu prvních maturitních zkoušek. Večírku se zúčastnili maturanti s rodiči, pedagogický sbor, zastupitelé města a další hosté, kteří se značnou měrou podíleli na vzniku a podpoře prvního českého gymnázia.⁴⁶ Výše popsany rituál loučení se s maturanty a skládání slibu přetrval do současnosti.

V roce 1929/1930 škola zřídila novou sborovnu, služební byt pro ředitele školy a změnil se také název školy na České státní reformní reálné gymnázium. Ve škole se podařilo vybudovat splachovací záchody, vybavit sborovnu novým nábytkem a nakoupit nové lavice a židle do tříd. Kvůli probíhající hospodářské krizi to byly na delší dobu poslední úpravy, které si škola mohla dovolit, zejména díky finanční pomoci ministerstva školství a města Znojma.

Na žádost rodičů a pedagogického sboru byl roku 1932 změněn název na Státní československé gymnázium. Škola v předešlých letech zřídila podpůrný fond, který poskytoval finanční podporu pro nadané studenty z chudších sociálních vrstev. Jeho správou byl pověřen učitelský sbor. Po roce 1931 vznikl Spolek přátel české střední školy ve Znojmě a podpůrný fond spadal pod jeho správu a získal tak širší působnost, jelikož spolek se zabýval i jinými potřebami instituce jako jsou například opravy. Finance získával spolek např. ze školních akcí jako je studentský věneček a z členských příspěvků, který činil 10 korun.⁴⁷ Ve škole také fungovaly četné studijní nadace, z nichž nejstarší je nadace Vladimíra Maráka. Zisky těchto nadací se vyplácely studentům z chudých poměrů, kteří by si jinak nemohli studium dovolit.⁴⁸

Škola každoročně nabízela svým studentům i širokému okolí bohatý kulturní program, který obsahoval mimo jiné studentský věneček, školní akademii, taneční, mikulášskou zábavu, divadelní představení a vystoupení pěveckého sboru a školního orchestru. Ve škole fungovala také žákovská čítárna, která shromažďovala výběr časopisů a knih pro

---

⁴⁵ Kronika gymnázia z let 1919-1973, s. 41-44

⁴⁶ Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: První maturity 1925. s. 18-20

⁴⁷ POLESNÝ, Karel. Dvacet let českého gymnasia ve Znojmě. Znojmo: Nákladem bývalého žactva ústavu, 1939. s. 13-18

⁴⁸ XII. výroční zpráva Českého státního reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1930-1931. Znojmo: gymnázium, 1931. s. 37

mládež a ve které se v neděli konaly besídky, kde studenti přednášeli, recitovali či pořádali hudební vystoupení.⁴⁹ Nelze nezmínit i sportovní úspěchy, které se dostavily roku 1931 na závodech středních škol v Pardubicích, kdy dívky obhájily první místo v odbíjené a chlapci druhé místo v pětiboji a štafetě. Největšího úspěchu dosáhli studenti na IV. středoškolských hrách v Praze v roce 1938, kdy vyhráli 9 zlatých, 7 stříbrných, 8 bronzových medailí a putovní cenu ministerstva školství v podobě jezdecké sošky sv. Jiří (viz obrázek č. 13).⁵⁰ Ředitel školy vydával pravidelně výroční zprávy, ve kterých lze ze statistických údajů vyčíst postupný růst a rozvoj školy a mimo jiné zmiňuje i důležité školní úspěchy a pokroky. Později se ve výročních zprávách začínají objevovat odborné práce některých pedagogů a historické práce samotného ředitele Polesného. Začátek školního roku 1937/1938 byl zastíněn smutnou událostí a během něj se šířil strach a nejistota ohledně možnosti vypuknutí války. Dne 14. září 1937 zemřel první prezident Československa T. G. Masaryk a gymnázium na jeho počest uspořádalo v sokolovně smuteční slavnost. Následně byla žákům poskytnuta možnost jet na prezidentův pohřeb do Prahy.⁵¹ V předválečném období na gymnáziu studoval největší počet žactva a zároveň od vzniku školy také největší počet dívek. Bohužel krátce po začátku školního roku dne 9. října 1938 bylo Znojmo zabráno německou armádou, připojeno k Německu a gymnázium násilně uzavřeno.⁵² Většina žáků i učitelů odešla ze Znojma na střední školy do Moravských Budějovic, Brna nebo do Třebíče. Ředitel byl nucen odejít do Třebíče, kde oficiálně předal výpovědi zaměstnancům školy, následně uzavřel agendu školy a roku 1939 odešel do důchodu.⁵³ V poslední XX. výroční zprávě se k těmto událostem vyjádřil dr. Karel Polesný takto: „*Naše škola vybudovala si dobrou, českou národní tradici. A potom přišel 9. říjen 1938 – A s ním konec! Tož osud! Uzavírajíce dvacet let českého znojmského jara, můžeme s dobrým svědomím říci, že jsme poctivě připravovali léto. Zima a mráz spálily však naše záhony, lány i s osením.*“⁵⁴

⁴⁹ VII. výroční zpráva Českého státního reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1925-1926. Znojmo: gymnázium, 1926. s. 38

⁵⁰ POLESNÝ, Karel. Dvacet let českého gymnasia ve Znojmě. Znojmo: Nákladem bývalého žactva ústavu, 1939. s. 18–21

⁵¹ XIX. výroční zpráva Státního československého reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1937-1938. Znojmo: gymnázium, 1938. s. 10

⁵² Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919-2019. Znojmo, 2019. s. 8

⁵³ Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: Korespondence týkající se výpovědí profesorů. 1938.

⁵⁴ XX. výroční zpráva státního česko-slovenského reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1938-39. Pelhřimov: Nákladem bývalého žactva ústavu, 1939. s. 22-23

4.2.2 Historie gymnázia v letech 1939 - 1989

Válka ukončila životy některých bývalých studentů gymnázia, kteří bojovali za svobodu vedoucí k obnovení školy. Na jejich počest byla v budově gymnázia vystavena pamětní deska s jejich jmény (viz obrázek č. 14). Během války sloužila budova školy jako vojenská nemocnice a po konci války se ocitla ve zrušovaném stavu. Po bombardování byla vytlučena téměř všechna okna a všechny české knihy a učební pomůcky zničeny. Příprava na nový školní rok byla velmi náročná, země se vzpamatovávala z války a z vybavení školy nezůstalo téměř nic. Přesto se podařilo zahájit nový školní rok 1945/1946. Po válce se do školy vrátili někteří bývalí učitelé a novým ředitelem se stal rovněž bývalý profesor Karel Radocha. Škola se snažila navázat na tradice a pořádala různé kulturní akce a sportovní soutěže. Největší úspěch mělo divadelní představení Fidlovačky od J. K. Tyla. Obnovena byla i školní kronika, jejíž funkce byla od roku 1948 na pět let přerušena.⁵⁵

Na podzim roku 1948 dochází ke školské reformě a důsledkem zákona o jednotné škole osmiletá gymnázia úplně zanikají a mění se na čtyřleté. Po komunistickém převratu se škola zapojila do budování socialistického státu, žáci se účastnili polních a lesních brigád, výrobních praxí v továrnách a různých veřejných akcí a soutěží. Do čela gymnázia byl jako ředitel dosazen profesor Ladislav Novák, bývalý předseda Okresního národního výboru ve Znojmě. Ředitele Nováka roku 1953 vystřídal ve funkci profesor ruštiny Oldřich Lohniský. Toho roku přichází další reformy a změny ovlivňující chod školy – ruší se gymnázia a vznikají tzv. jedenáctileté střední školy s nižším stupněm trvajícím 8 let a vyšším stupněm trvajícím 3 roky. Doba studia na střední škole je zkrácena ze 4 let na 3 roky. Ve školách se vyučuje nový předmět „základy výroby“ a na jeho úkor se snižují počty hodin ostatních předmětů. Po úspěšném složení maturitní zkoušky získávají žáci nejen maturitní vysvědčení, ale s ním i určitou dělnickou kvalifikaci.⁵⁶ Roku 1957 vznikla z gymnázia první jedenáctiletá střední škola a z dosavadní osmileté střední školy v ulici Mládeže se stala druhá tzv. jedenáctiletka, na kterou přešla část pedagogického sboru i žactva z gymnázia.⁵⁷

---

⁵⁵ MOLÍN, Josef. 75 let gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: 1919-1994. Znojmo: Růžička, 1994. s. 10

⁵⁶ Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919-2019. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2019. s. 8-9

⁵⁷ Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: Zřízení 2. jedenáctiletky ve Znojmě. 1957.

Studenti, kteří s komunistickou ideologií nesouhlasili a svůj odpor dávali veřejně najevo, byli zatýkáni a obviněni z protistátní činnosti. Na znojemském gymnáziu se jednalo o skupinu jedenácti chlapců a jedné dívky. Z nichž dvěma žákům nebylo ani 18 let. Obvinění nebyli vyloučeni ze školy, ale roku 1949 proběhl soud. Nejvyšší trestem bylo odnětí svobody na 8 let nepodmíněně. Dva žáci byli zproštěni viny a ostatní dostali mírnější tresty za šíření letáků a členství v ilegální skupině „Lípa“. Byla to doba zastrašování a nejistoty. K přijetí na střední i vysoké školy byly potřeba kádrové posudky, které závisely na politickém či náboženském přesvědčení rodičů. A tak některým mladým lidem nebylo nikdy umožněno studovat a jiným bylo studium zakázáno dokončit. Mnohdy záleželo, do jaké rodiny se člověk narodil, od toho se také odvíjela možnost volby povolání. Samotná výuka byla také omezena – všechno, co se vymykalo komunistické ideologii bylo jednoduše zakázáno, vyřazeno či předěláno tak, aby to vyhovovalo potřebám zavedeného režimu. Všechno bylo řízeno shora, samostatné myšlení a spontánnost byly potlačovány. Bylo jen málo učitelů, kteří se nebáli ve vhodné chvíli během výuky projevit svůj skutečný názor.⁵⁸

Roku 1960 vyšel nový zákon, který rozdělil jedenáctiletou střední školu na základní devítiletou školu a tři roky trvající střední všeobecně vzdělávací školu (SVVŠ). Proto se v roce 1961 studenti a profesorský sbor z ulice Mládeže přestěhovali zpět do budovy na Komenského náměstí a spojili se v jednu SVVŠ. V tomto období zaznamenala škola nejvyšší počet žáků v historii (906 žáků a 24 tříd). 60. léta se nesla v duchu uvolnění v politice i kultuře a učitelé ani žáci se nebáli dát najevo svůj názor. Situace vyvrcholila roku 1968 kdy všeobecně nastal zájem veřejnosti o politiku. Studenti posledního ročníku v březnu toho roku uspořádali spolu s dalšími středními školami ve Znojmě demonstraci. Demonstrace byla předem povolena a byla projevem nesouhlasu s politickým děním té doby, stávkující se dovolávali změny četnými transparenty a sepsané požadavky předložili národnímu výboru.⁵⁹

Studium na SVVŠ (střední všeobecně vzdělávací škola) bylo na žádost rodičů roku 1968 prodlouženo na čtyři roky a zákonem navrácen název gymnázium. Znojemské gymnázium bylo jedním z deseti škol v českých zemích, kde bylo studium rozšířeno o

---

⁵⁸ Almanach Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: u příležitosti 90. výročí založení školy 1919-2009. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2009. s. 7

⁵⁹ MOLÍN, Josef. 75 let gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: 1919-1994. Znojmo: Růžička, 1994. s. 12

experimentální sedmileté a následně osmileté studium gymnaziálního typu.⁶⁰ Ve školním roce 1969/1970 proběhlo mnoho změn. Dne 31.srpna 1969 odešel do důchodu dosavadní ředitel Oldřich Lohniský a na jeho místo nastoupil zástupce ředitele Miloš Cibulka. Díky řediteli Lohniskému si škola prošla řadou renovací. Za dobu jeho působení byl vybudován vodovod, ústřední topení, osvětlení, výměna oken, nová fasáda a podlahy na chodbách, mění se parkety ve třídách a vzniká nová jazyková laboratoř a odborné učebny.

V období normalizace, po sovětské intervenci byla hlavním úkolem školy podle zápisu ve školní kronice „*Politická konsolidace školy a učitelského sboru, jeho ideové sjednocování v duchu politiky strany a vlády a jeho sjednocení v ideovém působení na žáky tak, aby byly překonány chybné názory polednového období 1968 a v povědomí učitelů i žáků obnovovány hodnoty tímto vývojem narušené.*“⁶¹ V důsledku zmíněné konsolidace byli z politických důvodů propuštěni hned 4 členové učitelského sboru, aby neohrožovali výchovu socialistické mládeže (viz obrázek č. 15). Tohle potrestání se mělo stát hrozbou pro ostatní zaměstnance školy a donutit je k poslušnosti. Když normalizátoři pátrali, kdo za březnovou studentskou demonstrací stál a nikoho nenašli, odvolali ředitele Miloše Cibulku a jeho zástupce z funkce s odůvodněním, že nedokázal demonstraci zabránit.⁶² Novým ředitelem se stal Jaroslav Duchoň a škola se dále usilovně věnovala konsolidačním požadavkům. Experimentální studium zaniklo a od školního roku 1971/1972 existovalo pouze čtyřleté gymnázium a jeho dvě větve – přírodovědná a humanitní.⁶³

Během 70. let narůstá na gymnáziu počet žáků i tříd, ve školním roce 1975/1976 navštěvovalo školu 438 žáků, což je o 111 více než na počátku 70 let. Od roku 1973 střídá Jaroslava Duchoně ve funkci ředitele školy Svatopluk Kokrhel.⁶⁴ Největší změnou v tomto období je zavedení tzv. odborné přípravy v prvním ročníku. Jejím cílem bylo získání odborné kvalifikace pro uplatnění absolventů v technickohospodářských či dělnických profesích. Od roku 1978 si mohou studenti vybrat ze tří forem studia. Jedná se o studium humanitní, přírodovědné a studium zaměřené na odbornou přípravu. V novém učebním plánu v prvních ročnících nahradil

---

⁶⁰ Almanach 50 let českého gymnásia ve Znojme. Znojmo: Grafia, 1969. s. 8

⁶¹ Kronika gymnázia z let 1919-1973. s. 373

⁶² MOLÍN, Josef. 75 let gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojme: 1919-1994. Znojmo: Růžička, 1994. s. 12-13

⁶³ Kronika gymnázia z let 1919-1973. s. 376

⁶⁴ Kronika gymnázia z let 1973/74-1977/78. s. 7-9

výtvarnou a hudební výchovu nový předmět – základy výroby a odborné přípravy, který vyučoval jeden z nejzkušenějších učitelů školy RNDr. Oldřich Pivnička. Následovalo další budování učeben, laboratoří a rozvíjela se spolupráce s podniky s cílem udržet vysokou úroveň provozních praxí, které byly povinnou součástí výuky odborné přípravy ve druhých a třetích ročnících.⁶⁵

Vlivem odborné přípravy byly ve školním roce 1979–1980 zavedeny předměty: základy strojírenství, elektrotechniky, ekonomiky a organizace, základy průmyslové chemie a programování. V červnu 1981 ukončili studium první absolventi, kteří prošli odbornou přípravou, ta se také stala volitelným maturitním předmětem.⁶⁶ Postupně docházelo k rozšíření odborných předmětů, přibýly základy stavebnictví a základy zemědělské výroby. Od roku 1981 si studenti při maturitní zkoušce mohli volit jako první volitelný předmět matematiku a odbornou přípravu. Druhými volitelnými předměty mohli být dějepis, občanská nauka, cizí jazyk, zeměpis, chemie, biologie, fyzika, matematika nebo předměty odborné přípravy.

V 80. letech škola dále pracovala na zkvalitnění výuky, značná pozornost byla věnována přípravám a průběhu maturitních zkoušek zejména z odborné přípravy. Proběhly také další stavební úpravy, díky kterým přibyla ke školní budově nová přístavba dvou nových učeben a kanceláří. V roce 1983 škola otevřela jednu třídu z prvních ročníků se zaměřením na matematiku a fyziku a v roce 1986 byla nově zavedena výuka informatiky a výpočetní techniky. Ředitel Svatopluk Kokrhel odešel do invalidního důchodu a do funkce byl jmenován jeden z jeho zástupců Mgr. Jaroslav Mucha. Maturity v novém pojetí, kdy poprvé všichni žáci maturovali písemně z matematiky a z odborné přípravy proběhly v roce 1988. V následujícím roce byly v posluchárně biologie a fyziky vybudovány uzavřené televizní okruhy, vybudována elektrotechnická dílna, pořízeny nové elektrické psací stroje a zlepšeny podmínky pro výuku techniky. Omezil se také počet předmětů odborné přípravy, z nichž byly vyřazeny předměty zemědělství a elektrotechnika a místo nich zavedena výuka se zaměřením na kulturně výchovnou činnost.⁶⁷ I přes množství úkolů, narůstající počet žáků, změny učebních plánů a budování školy, došlo k rozvoji zájmových činností žáků a angažovanosti učitelů, při plnění úkolů výchovně vzdělávací práce školy. Žáci sklízeli

---

⁶⁵ Kronika gymnázia z let 1978/79-1983/84. s. 7

⁶⁷ MUCHA, Jaroslav. Gymnázium Znojmo 1919-1989. Znojmo: Gymnázium, 1989. s. 18-22

úspěchy v soutěžích a olympiádách, pomáhali v průmyslových závodech a škola pořádala akademie při významných výročích, organizovala besedy, různé soutěže a závody, školní ples a zájezdy do divadel. Mimo vyučování na škole fungovalo 29 kroužků.⁶⁸

4.2.3 Historie gymnázia v letech 1989 - 2021

Na konci 80. let po převratech v Polsku, Maďarsku a NDR panovalo v Československu napětí, protože bylo jen otázkou času kdy komunistická vláda padne i zde. V listopadu roku 1989 se i ve Znojmě šířily informace o událostech v Praze, studenti besedovali s učiteli a na gymnázium přicházeli referovat i studenti vysokých škol. Na žádost žáků bylo uspořádáno setkání s ředitelem a vedením školy a tajemníkem Okresního národního výboru. Na mítinku studenti prosadili svoji účast ve stávce. Na to reagovali straničtí pedagogové školy požadavkem rezoluce se zásahem proti studentům na Národní třídě v Praze. Rezoluce byla odmítnuta a 27. listopadu 1989 se škola účastnila generální stávky a krátce na to byla rozpuštěna školní organizace KSČ.⁶⁹ Od školního roku 1990/1991 bylo obměněno vedení školy, v jehož čele stál nový ředitel Mgr. Josef Molín. Především díky jeho iniciativě se stejného roku po dohodě s Rakouskou republikou otevřelo nové pětileté dvojjazyčné studium, na jehož výuce se podíleli i rakouští učitelé. Od 6. dubna 1991 nese gymnázium název „Gymnázium dr. Karla Polesného“ a ve vstupní hale je umístěna pamětní deska věnovaná dr. Karlu Polesnému. Deska byla zhotovena na popud profesorů Jiřiny Čechové a Vladimíra Brunclíka a několika absolventů gymnázia a odhalena za přítomnosti syna prvního ředitele MUDr. Karla Polesného. Jejím autorem je sochař Alexander Walter.⁷⁰

Dvojjazyčné studium bylo realizováno ve dvou třídách a rozvrženo do pěti let. V roce 1995 školu opustili první maturanti, stejného roku byla také uzákoněna novela (č. 138/1995 Sb.), která upravila délku studia na gymnáziích na čtyři, šest a osm let. Dvojjazyčné studium se tak o rok prodloužilo a tohle rozvržení platí dodnes. Výuka je vedena v českém a německém jazyce. Žáci se první dva roky intenzivně věnují německému jazyku a od třetího ročníků se v němčině vyučuje fyzika, matematika, dějepis, zeměpis a základy společenských věd.⁷¹ V roce 1992 začala škola navazovat

---

⁶⁸ MUCHA, Jaroslav. Gymnázium Znojmo 1919-1989. Znojmo: Gymnázium, 1989. s. 24-25

⁶⁹ Kronika gymnázia z let 1988/89–2005. S. 41-42

⁷⁰ Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919-2019. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2019. s. 11–12

⁷¹ Almanach 25 let dvojjazyčného studia 1990-2015. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2015. s. 5–7

spolupráci se školami v zahraničí byla ve škole zřízena rakouská knihovna a od roku 2000 mají studenti možnost vykonat mezinárodní jazykovou zkoušku tzv. „Rakouský diplom“.

V devadesátých letech opět dochází opět k opravám a rekonstrukcím školní budovy. Díky úpravám půdní vestavby získala škola dalších 10 učeben a 8 kabinetů. Byl zřízen výťah, nová školní jídelna a kuchyně a dokončena stavba nové sportovní haly.⁷² Ředitel Mgr. Josef Molín se stal v roce 1997 poslancem Parlamentu České republiky a po jeho odchodu ho po dobu jednoho školního roku nahradil zástupce ředitele Ing. František Jeleček. Po výběrovém řízení přebral funkci ve školním roce 1998/1999 RNDr. Jiří Peroutka, který řídí gymnázium do současnosti a stal se tak nejdéle sloužícím ředitelem v dějinách školy. Gymnázium se ve školním roce 1999–2000 vrací k otevření osmiletého studia pro žáky 5. ročníku základních škol.⁷³

Ve spolupráci s rakouskými školami se studenti dvojjazyčného gymnázia od roku 1999 podíleli s gymnáziem v Hollabrunnu na vytvoření rozhlasové stanice, kterou pojmenovali Gymradio a dne 5. března 2005 bylo ve Znojmě na Mariánském náměstí slavnostně otevřeno rozhlasové studio a zahájeno vysílání na frekvenci 102,2 pro regiony Znojmo a Retz.⁷⁴ Již od roku 2002 se žáci v rámci dvojjazyčného studia mohou účastnit zahraničních exkurzí či výměnných pobytů s partnerskými školami v Německu (Geislingen), Holandsku (Harderwijk), Švýcarsku (Solothurn), Rakousku (Graz, Horn, Hollabrunn, Vídeň, Drosendorf) a v Itálii (Trento).⁷⁵

Od roku 2005 fungují internetové stránky gymnázia, díky kterým mohou studenti i jejich zákonní zástupci sledovat klasifikaci, absenci, rozvrh hodin i školní aktuality. Také byla založena školská rada, která se schází dvakrát za rok a má na starost schválení školního řádu, výroční zprávy, hodnotící systém výsledků žáků, projednává návrh rozpočtu školy a v neposlední řadě se vyjadřuje k návrhům školních vzdělávacích programů. Funkční období členů je na tři roky, třetinu členů jmenuje zřizovatel (Jihomoravský kraj), třetinu volí zákonní zástupci nezletilých žáků nebo zletilí žáci a

---

⁷² III. (XXIII.) výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 1996/1997. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 1997. s. 21

⁷³ Školní kronika z let 1988/89–2005. s. 117

⁷⁴ Gymnázium Dr. Karla Polesného. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-02-29]. Dostupné z: https://www.gymzn.cz/index.php?tc=rs/clanek.php&rs_kod=148

⁷⁵ Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919–2019. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2019. s. 12

třetinu volí pedagogičtí pracovníci školy. Členem školské rady nemůže být ředitel školy.⁷⁶

V následujících letech se škola zapojila do několika evropských projektů, každoročně probíhaly zahraniční exkurze a výměnné pobyty, žáci školy se vyznamenali v mnoha různých soutěžích a olympiádách a do roku 2017 pravidelně vydávali školní časopis Gympl Times. Ve školním roce 2017/2018 byla zahájena výměna oken a následujícího roku otevřela škola první sportovní třídu s navýšenou hodinovou dotací tělesné výchovy a sladění výuky se sportovním tréninkem.⁷⁷

V říjnu 2019 uspořádala škola oslavu 100. výročí založení českého gymnázia. Oslava se konala dva dny. V pátek 11. října vyšel od budovy školy průvod studentů. Oblečení studentů, kteří byli sjednoceni do různých skupin, symbolizovalo uplynulé roky, kterými si škola od svého založení prošla. V čele průvodu šel student nesoucí transparent s rokem 1919, kdy byla založena škola. Za ním kráčely dívky v oblečení symbolizující první republiku. Za transparentem 1939–1945 nikdo nešel, protože během 2. světové války byla škola zavřená. Následovaly 50., 60. léta až po rok 2019 a studenta nesoucího transparent „Slavíme 100 let gymplu“. Průvod procházel ulicemi města a zastavil se u městské radnice, kde studenti předali místostarostovi Janu Bláhovi pamětní list oslavující výročí a představitelé města pak předali řediteli gymnázia Jiřímu Peroutkovi testament s městskou pečeti. Následně průvod pokračoval zpět ke škole. V sobotu 12. října probíhal na gymnáziu Den otevřených dveří pro širokou veřejnost i absolventy školy, kteří mohli navštívit "své" třídy, odborné učebny, kavárnu, nahlédnout do kronik, knih absolventů, vyhledat svoji maturitní stužku, a dokonce si zakoupit upomínkové předměty. V tělocvičně probíhal bohatý kulturní program studentů, včetně vystoupení pěveckého souboru gymnázia, ve kterém zpívali vedle současných studentů i absolventi. Oslava byla završena Galavečerem ke 100. výročí v Městském divadle ve Znojmě.⁷⁸ Oslavy se zúčastnila také vnučka prvního ředitele gymnázia Dr. Karla Polesného. Ve svém proslovu v divadle ocenila vysokou úroveň školy i výkony studentů a poděkovala řediteli školy Jiřímu Peroutkovi a všem, kdo

---

⁷⁶ Gymnázium Dr. Karla Polesného. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-02-29]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=rs/clanek.php>

⁷⁷ Gymnázium Dr. Karla Polesného. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-02-29]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=>

⁷⁸ Znojemské gymnázium slavilo stovku. www.znojensky.denik.cz [online]. [cit. 2023-02-29]. Dostupné z: https://znojensky.denik.cz/zpravy_region/znojemske-gymnazium-slavilo-stovku-pruvodem-i-kulturou-20191013.html

navazují na odkaz jejího dědečka. K tomuto významnému výročí byl vydán i almanach provázející stoletou historií školy.

Na jaře roku 2020 přerušila pandemie Covid-19 výuku ve škole a studenti se vzdělávali pouze distanční formou. Přesto v červnu proběhly přijímací i maturitní zkoušky prezenčně v redukované podobě. Ve stejném roce byla zahájena oprava fasády školní budovy. V souvislosti s opatřeními proti šíření nemoci Covid-19 probíhala výuka ve školním roce 2020/2021 převážně online formou.⁷⁹

4.3 Organizační změny

Od založení školy v roce 1919 do současnosti se ve funkci ředitele vystříдалo celkem 11 mužů a působilo zde nebo stále působí 349 řádných, 33 pomocných a 18 externích učitelů. Gymnázium úspěšně k roku 2022 dokončilo celkem 10 134 absolventů. Škola se jednou přestěhovala, prošla celkem 8 školskými reformami a čtyřikrát bylo změněno jméno ústavu.

4.4 Mezinárodní spolupráce

Škola tradičně od roku 2002 nabízí výměnné pobyty s partnerskými školami v Německu, Rakousku, Holandsku, Švýcarsku a v Itálii.

V Německu má gymnázium dvě partnerské školy (Michelberg-Gymnasium a Helfenstein-Gymnasium) sídlící ve městě Geislingen. Výměnné pobyty se konají po dobu dvou týdnů v květnu a červnu a zahrnují návštěvu a účast studentů znojemského gymnázia ve výuce. Výměna je určena zejména pro studenty 2. ročníku dvojjazyčného gymnázia, kteří si zhruba půl roku před setkáním dopisují s přidělenými německými studenty. V květnu se čeští i němečtí studenti setkávají nejprve na dvoudenním pobytu v Praze a zbytek týdne stráví v Moravě, kde se zúčastní atraktivního programu, který připravili studenti znojemského gymnázia. V červnu se situace otáčí a české studenty čeká pobyt v Německu. Studenti bydlí v rodinách a účastní se připraveného programu. Součástí návštěvy je i exkurze nedalekých měst a Bodamského jezera. Díky výměně si studenti procvičí německý jazyk a poznávají tradice a kulturu naší sousední země.

Tradice výměnného pobytu v Holandsku s partnerskou školou RSG Slingerbos v Hardewijku přetrvává již 26 let a je určena zejména pro dvojjazyčné a osmileté studium.

---

⁷⁹ Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojme za školní rok 2020/2021. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2022. s.4-5

Účast ostatních tříd je možná po domluvě s organizátory. Výměnné pobyty jsou rozděleny do dvou částí. První část probíhá v dubnu, kdy studenti z Holandska přijíždí do České republiky. Společný program zahrnuje mimo jiné návštěvu gymnázia, společný výlet a orientační soutěž v anglickém jazyce zaměřenou na znojemské památky. Na podzim odjíždí znojemští studenti na týdenní pobyt do Harderwijku, kde je opět čeká program, který obsahuje kromě účasti ve výuce návštěvu delfinária, Amsterdamu, výlet trajektem na ostrov Texel a další zajímavé exkurze. Studenti si v hostitelských rodinách procvičují angličtinu a poznávají místní zvyky.

Studentská výměna probíhá také s partnerským jazykovým lyceem – Liceo Linguistico Sophie Magdalena Scholl v italském Trentu. Cílem výměny je zlepšení komunikace v anglickém jazyce i základy italštiny. Dále Poznat život a zvyky hostitelské rodiny, zažít výuku na italské škole, poznat Trento a další neobyčejná místa v Itálii. Žáci před výměnou absolvují kurzy italštiny.⁸⁰

Výměnné pobyty a jiné jazykově vzdělávací činnosti a poznávací exkurze probíhají také v rámci mezinárodní spolupráce s rakouskými školami ve městech Graz, Horn, Hollabrunn, Vídeň a Drosendorf.

4.5 Projekty

V posledním desetiletí se gymnázium zapojuje do evropských projektů, které jsou zaměřeny především na podporu výuky cizích jazyků a další vzdělávání pedagogických pracovníků.

V roce 2014 se škola zapojila do programu Erasmus+. Tenhle vzdělávací program Evropské unie podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu. Program poskytuje také stipendium za účelem studia, práce nebo dobrovolnické činnosti v zahraničí. Pobyt může trvat několik dnů až rok. Gymnázium se doposud zúčastnilo v rámci programu tří projektů.

První projekt nesl název Inclusive and active schools 4 innovative Europe a probíhal od 1.10.2015 do 30.9.2017. Projektu se kromě gymnázia zúčastnily také školy z Itálie

---

⁸⁰ Výměnné pobyty. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/vymenepobyty.php&kodmenu=164>

(Orte) a Polska (Wieliszew). Z každého státu pak 30 studentů ve věku 15–18 let a 6 učitelů. Proběhly dvě studentské výměny. Nejprve odjeli studenti znojemského gymnázia do italských hostitelských rodin do města Orte a následně do polského města Wieliszew, poté přijeli studenti z Itálie a Polska do Znojma. Projekt byl zaměřen především na studium anglického jazyka, jeho praktické využití a propojení s poznáváním cizí kultury. Celý projekt včetně veškerých nákladů na cestování a ubytování byl financován Evropskou unií.

Další projekt s názvem Ready to Engage in Active Literary Skills probíhal od 1.10.2018 do 30.9.2021 a zúčastnili se ho čtyři školy – dvě z Itálie, jedna z Portugalska a Gymnázium dr. Karla Polesného. Z každé školy se do projektu zapojilo 20 studentů, kteří byli dále rozděleni na dvě věkové skupiny (12-15 let a 16-18 let) a 2 učitelé. Proběhly opět dvě výměny. Celý projekt byl zaměřen na zdokonalení porozumění anglickému jazyku prostřednictvím knihy, která je typická pro daný stát. Kniha byla přeložena do anglického jazyka a studenti s ní během projektu pracovali.

Poslední nejnovější projekt v rámci Erasmus+, do kterého se gymnázium zapojilo společně s další italskou a řeckou školou se jmenuje English and technology for pupils rise. Začal 1.10.2020 a skončil 30.9.2022. Projekt byl určen pro 12 studentů z každé školy a 2 učitele a byl zaměřen na propojení moderních technologií s výukou anglického jazyka.⁸¹

Gymnázium se také zúčastnilo vzdělávacího projektu neziskové organizace Post Bellum s názvem Příběhy našich sousedů. Je určen především pro žáky osmých a devátých tříd základních škol a tercií a kvart víceletých gymnázií. Projekt spočívá v tom, že žáci osloví jednoho pamětníka ze svého okolí a z jeho vzpomínek, fotografií a jiných třeba i archivních dokumentů vytvoří s pomocí profesionálů rozhlasovou, televizní nebo psanou reportáž či dokument, který následně představí veřejnosti. Žáci se účastí na projektu zdokonalí v mnohým digitálním kompetencím, rozvinou své komunikační schopnosti, naučí se vytvořit scénář a pracovat s historickými dokumenty a prameny.

---

⁸¹ Erasmus+. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/evropa/erasmus.php&kodmenu=62>

V rámci projektu žáci navštívili workshopy v Českém rozhlasu a v České televizi a po celou dobu práce byli pod odborným vedením koordinátora z organizace.⁸²

Extra třída je program pro žáky 7., 8., nebo 9. tříd základní školy a pro příslušné ročníky víceletých gymnázií. Cílem programu je zkvalitnění života v obci nebo čtvrti ve které se přihlášené školy nacházejí. Do programu se v roce 2021 zapojila třída 4.A s projektem naučné stezky středověkým a novověkým centrem města Znojma. Stezka je změřena především na významné historické památky města a na umělecký styl ve kterém je daná památka postavena. Je průvodcem románského umění, gotikou a renesancí. Stezku tvoří devět stanovišť s informačními tabulemi, které díky souhlasu Městského úřadu mohou zůstat na stanovištích natrvalo. Žáci měli následně za úkol zorganizovat soutěž pro mladší spolužáky po této naučné historické stezce.⁸³

V roce 2022 gymnázium nabízelo svým studentům zapojení se programu The Duke of Edinburgh's International Award (zkráceně DofE). Program je určený pro mladé lidi ve věku od 14 do 24 let, kteří se hodinu týdně věnují aktivitám ze tří oblastí. U každé aktivity si sami stanoví cíl, kterého chtějí dosáhnout v oblasti pohybu, dovednosti a dobrovolnictví. Po celou dobu programu je provází proškolený vedoucí a své výsledky zaznamenávají do aplikace. Na závěr všichni účastníci jedou na týmovou expedici v přírodě a při slavnostní ceremonii získají mezinárodně uznávaný certifikát. Délka programu záleží na zvolené úrovni. Na výběr je bronzová úroveň na 6 měsíců, stříbrná na 12 měsíců a zlatá, která trvá 18 měsíců. Do programu se dobrovolně přihlásilo a certifikát získalo 20 studentů.⁸⁴

V rámci operačních programů Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Výzkum, vývoj a vzdělávání se od roku 2012 škola zapojuje do výzev MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Cílem těchto projektů je všeobecné zlepšení kvality a podmínek vzdělávání. Všechny projekty jsou financovány z Evropského strukturálního fondu a část ze státního rozpočtu.

---

⁸² Příběhy našich sousedů. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/pribehysousedu.php&kodmenu=223>

⁸³ Extra třída. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/extra-trida.php&kodmenu=185>

⁸⁴ Cena vévodů z Edinburghu. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/dofe/dofe.php&kodmenu=220>

Prvním projektem, jehož byla škola součástí má název Evropské peníze středním školám probíhal od 11.5.2012 do 30.4.2014. Cílem projektu bylo zkvalitnění výuky pomocí podpůrných kurzů pro učitele a zavedení nových metod, pomůcek a učebních materiálů, včetně informačních technologií. Dále inovace a zkvalitnění cizích jazyků. Cílovými skupinami byli žáci a pedagogové střední školy.

Od 1.9.2015 do 31.12. probíhal projekt s názvem Za jazyky do světa. Jeho cílem bylo rozvoj čtenářství a pomocí čtenářských dílen a rozvoj jazykové gramotnosti zejména a v německém a anglickém jazyce prostřednictvím vzdělávacího zahraničního pobytu a v neposlední řadě rozšíření znalostí žáků o zemích Evropské unie.

Další projekt zaměřený na rozvoj komunikačních dovedností žáků i pedagogů středních škol v anglickém a německém jazyce nese název Brána jazyků otevřená a probíhal od 1.9.2015 do 31.12.2015. Zapojení žáci a pedagogové prošli řadou interaktivních výukových systémů umožňující individualizované vzdělávání.

Projekt Za lepší výsledky studentů, který byl zahájen 1.9.2017 a ukončen 31.8.2019 se zaměřoval na žáky a pedagogy středních škol, a především na jejich personální podporu, osobnostně profesní rozvoj pedagogů, společné vzdělávání žáků a studentů a na aktivity zaměřené na rozvoj dovedností v oblasti informačních a komunikačních technologií.

„Studenti spolupracují s učiteli“ je nejnovějším projektem jehož bylo gymnázium součástí. Probíhal od 1.9.2019 do 31.8.2021 a jeho cílem byla personální podpora, osobnostně profesní rozvoj pedagogů a společné vzdělávání dětí, žáků a studentů. Cílovými skupinami tohoto projektu byli student, žáci a pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení.⁸⁵

4.6 Významní pedagogové a významní absolventi

Školou od jejího založení prošlo mnoho významných a úspěšných absolventů, kteří se stali známými a uznávanými osobnostmi i mimo hranice České republiky. Avšak nelze opomenout ani pedagogy, kteří na gymnáziu působili, neboť mnozí z nich se stali

---

⁸⁵ OP VK / OP VVV. www.gymnzn.cz [online]. [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <https://www.gymnzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/evropa/opv.php&kodmenu=61>

vzorem pro své studenty a významnou měrou se podíleli na jejich výchově. Jednotlivé osobnosti jsem vybírala na základě doporučení současných profesorů a vedení školy.

4.6.1 Ferdinand Jahoda

Jedním z významných profesorů, který na gymnáziu působil v meziválečných letech byl profesor tělesné výchovy Ferdinand Jahoda. Za jeho působení škola žila sportem a tělesná výchova dosahovala vysoké úrovně. Svým studentům se věnoval také mimo školu v rámci Sokola. Soutěžilo se především v atletice, odbíjené a házené. Profesor Jahoda měl velkou podporu ředitele školy dr. Karla Polesného a výborné vyučovací výsledky, což potvrzovaly školní sportovní úspěchy. Pro své studenty byl velkou inspirací, řada z nich se po absolvování gymnázia rozhodla pro studium tělesné výchovy na vysoké škole. Úspěchy školy i profesora Jahody vyvrcholily na středoškolských hrách v roce 1938. Hry se konaly v Praze v rámci X. všesokolského sletu. Hlavní disciplínou se stal šestiboj složený z atletických disciplín a gymnastických sestav, které se zúčastnilo 83 škol. Šestiboj byl nazván Memoriálem profesora Weignera na počest zesnulého profesora lékařské fakulty Karlovy univerzity, který byl propagátorem tělesné výchovy, ale zároveň odpůrce profesionálního sportu a lovu rekordů. Výprava znojemského gymnázia na hrách získala 8 zlatých, 1 stříbrnou a 2 bronzové medaile.⁸⁶

4.6.2 Jiřina Čechová

Nejznámější znojemská disidentka Jiřina Čechová byla absolventkou znojemského gymnázia – tehdy jedenáctiletky a později také učitelkou, vystudovala vysokou školu v Praze obor archivnictví, poté se přihlásila k dálkovému studiu pedagogiky, které trvalo jeden rok. Pracovala v okresním archivu v Pelhřimově a později i ve Znojmě, učila na základní škole v Břežanech na Znojemsku a od roku 1952 učila na gymnáziu, ale za svoje postoje musela v době nastupující normalizace školu opustit a učit mohla opět až po sametové revoluci. Školu v té době museli opustit ještě další tři pedagogové, kteří společně s Jiřinou Čechovou vzhledem k okolnostem normalizace vystoupili z komunistické strany Československa a souhlasili s prohlášením 2000 slov z roku 1968. Po propuštění ze školy hledala paní Čechová trvalé zaměstnání jen marně, a tak se účastnila příležitostných brigád. Spolu s manželem se podílela na rozšiřování samizdatu a překládala do češtiny nepovolenou literaturu. Často se museli stěhovat a absolvovali výslechy tajné policie. Pravidelně doma poslouchali Svobodnou Evropu,

---

⁸⁶ MOLÍN, Josef. 75 let Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: 1919-1994. Znojmo: Růžička, 1994. s. 14-15

roku 1987 podepsala Chartu 77 a začala chodit na tajné schůzky brněnských intelektuálů, což byly debatní kluby či semináře v bytech jednotlivých účastníků. 28. října 1988 se zúčastnila první demonstrace v Praze. Účastnila se i dalších demonstrací, byla několikrát vyslýchána tajnou policií, ale ani to ji v odbojové činnosti nezastavilo a v den generální stávky rozvinula transparent na zaplněném Dolním náměstí (dnes Masarykovo) ve Znojmě a navázala kontakt s místním Občanským fórem. Po generální stávce 26. listopadu se vypravila na školský odbor KNV do Brna a požádala o mimosoudní rehabilitaci, kterou nakonec dostala. Do školy hned nenastoupila. Občanské fórum ve Znojmě ji navrhlo na funkci místopředsedkyně ONV pro záležitosti školství a kultury. Měla za úkol zorganizovat a provést konkurzy na ředitele základních škol, inspektory, ředitele muzea, knihovny atd... Stala se také předsedkyní rehabilitační komise a působila v městském zastupitelstvu. 1. prosince 1989 se po dvaceti letech vrátila na znojemské gymnázium, kde kromě dějepisu učila nově zavedené společenské vědy, tedy dějiny filozofie, psychologii, sociologii a politologii, což mělo nahradit dosavadní občanskou nauku. Později začala učit ještě latinu. Na škole učila do roku 2006, kdy v 69 letech odešla do důchodu. I v důchodu zůstala aktivní a pořádala na gymnáziu přednášky o nejen o dobách komunismu.⁸⁷

4.6.3 Josef Černý

Dalším významným pedagogem Gymnázia Dr. Karla Polesného je současný učitel českého jazyka a společenských věd Mgr. Josef Černý. Vystudoval Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně v Brně (nyní Masarykova univerzita). Po studiu učil na základní škole v Jaroslavicích a ve Vrbovci u Znojma. Od roku 1979 do současnosti je učitelem na znojemském gymnáziu. Mimo školu se věnuje historii a literatuře 19. století. Publikoval také několik knih s touto tematikou, z nichž nejznámější jsou Vzpomínky c. a k. polního myslivce Antonína Konvalína z Blížkovic a kniha s názvem Z dávných putování Podyjím. V současné době pracuje na knize o životě Karla Hynka Máchy, která má prozatím název „Šli a den po dni viděli mnoho...“.⁸⁸

4.6.4 Adolf Zelený

Adolf Zelený je válečný hrdina a významný absolvent školy, který se narodil 18. října 1914. V roce 1934 dokončil studium na gymnáziu ve Znojmě a o tři roky později i

⁸⁷ Tento text byl napsán po domluvě s paní Mgr. Jiřinou Čechovou a autorce předán v písemné formě.

⁸⁸ Tento text byl napsán po domluvě s panem Mgr. Josefem Černým a autorce předán v písemné formě.

Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě. Stal se důstojníkem z povolání a absolvoval letecký výcvik. V létě 1939 se v Krskové přidal k československé zahraniční armádě a spolu s ostatními vojáky odjel do Francie. Tam byli donuceni vstoupit do cizinecké legie. Na začátku války bojoval v severní Africe a následně byl přeložen k československým formacím na jihu Francie. Po jejím pádu sloužil u pozemních jednotek ve Velké Británii a od roku 1941 byl členem československého letectva, které bylo součástí RAF (Royal Air Force). Do konce války zažil 55 bombardovacích letů a stal se operačním důstojníkem. Po válce se vrátil do Československa, vystudoval Vysokou školu válečnou a stal se redaktorem časopisu „Letu zdar!“. Po únoru 1948 byl časopis z politických důvodů zakázán a spuštěny politické čistky. V červnu 1948 se Zelenému podařilo emigrovat a znovu se přidal k RAF, kde sloužil až do nástupu do penze. Královna Alžběta II. mu roku 1968 udělila Řád britského impéria za celoživotní zásluhy.⁸⁹

4.6.5 Pavel Dungl

Prof. MUDr. Pavel Dungl, DrSc. se narodil roku 1948 v Olbramkostele nedaleko Znojma. Vystudoval znojemské gymnázium a Lékařskou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnes Masarykova univerzita). Po studiích nastoupil jako lékař na Ortopedickou kliniku Fakultní nemocnice Na Bulovce v Praze. V roce 1987 získal titul docent na lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Po sedmi letech byl jmenován prezidentem republiky řádným profesorem 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Od roku 1995 až do roku 2019 působil jako přednosta kliniky ortopedie a traumatologie 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice Na Bulovce. Jeho specializací jsou dětská ortopedie, traumatologie a endoprotetika nosných kloubů. V průběhu své kariéry pobýval na pracovních pobytech v Rakousku, Německu, Švýcarsku a USA. Díky své práci získal mnoho čestných členství v ortopedických společnostech po celém světě včetně rakouské, slovenské, maďarské, argentinské, bulharské, polské a chorvatské ortopedické společnosti. Je také korespondenčním členem německé ortopedicko-traumatologické společnosti (DGOT) a členem superkonziliárního týmu prezidenta republiky. Publikoval několik monografií s ortopedickou tematikou a je autorem mnoha odborných prací v domácím i zahraničním odborném tisku. Mezi jeho významné úspěchy patří výukový film

---

⁸⁹ Adolf Zelený. www.lidovky.cz [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/relax/lide/podruhe-v-royal-air-force-adolf-zeleny-prodelal-55-vycerpavajicich-misi-nad-atlantikem.A210226_092255_lide_ape

Salterova osteotomie pánve a několik nových léčebných postupů. V roce 2014 mu bylo uděleno státní vyznamenání od prezidenta republiky a v roce 2019 se stal emeritním profesorem ortopedie.⁹⁰

---

⁹⁰ Pavel Dungl. www.orthomedica.cz [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.orthomedica.cz/pavel-dungl/>

5 Aktuální situace, perspektivy školy

Gymnázium Dr. Karla Polesného v současnosti nabízí tři typy studijních programů – osmileté a čtyřleté všeobecné studium a šestileté dvojjazyčné studium. Všechny typy studia jsou zakončeny maturitní zkouškou. Vzdělávání je řízeno školními vzdělávacími programy vycházejícími z rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia, z hlediska výchovy se škola snaží svým žákům předat především základy mravní, rodinné, ekologické a estetické výchovy. Výuku v současnosti zajišťuje 66 učitelů, z toho 3 cizojazyční rodilí mluvčí. Poradenské služby jsou zajišťovány školním poradenským pracovištěm a jsou poskytovány žákům, učitelům i zákonným zástupcům žáků. Činnost školního poradenského pracoviště zajišťuje na škole metodik prevence, výchovný poradce a školní psycholog.

Ve vyšších ročnících studia mají žáci možnost si vybrat z celé škály povinně volitelných předmětů podle jejich potřeb a zájmu. Zvláštní důraz je kladen na výuku jazyků. Každý žák si volí ke studiu dva cizí jazyky, na výběr je anglický, německý, francouzský a ruský jazyk. V rámci volitelných předmětů si žáci, kromě uvedených jazyků, mohou zvolit výuku španělštiny, latiny nebo italštiny. Volbou předmětu konverzace z cizího jazyka mají žáci možnost rozšířit své komunikační dovednosti. Jazykově nadaní studenti mají možnost navštěvovat semináře, které jsou zaměřeny na přípravu k mezinárodním jazykovým zkouškám z angličtiny a němčiny. Další důležitou oblastí vzdělání jsou podle školního programu digitální kompetence. Proto je výuka informatiky a výpočetní techniky rozšířena o volitelný předmět informatika a programování.⁹¹

Čtyřleté studium je určeno pro žáky 9. tříd základní školy. Po přijímacím řízení bývá zpravidla přijato 90 uchazečů. Od druhého ročníku si mohou žáci vybírat z řady volitelných předmětů. Každým rokem přibývá jeden předmět, takže ve čtvrtém ročníku si žáci volí tři volitelné předměty. Na výběr mají společenskovední seminář, konverzace z anglického nebo německého jazyka, seminář z českého jazyka, latinu, francouzský jazyk, ruský jazyk, programování a informatiku, seminář z matematiky, biologie, zeměpisu, chemie, dějepisu, fyziky, estetické výchovy, rýsování a deskriptivní geometrie. V rámci estetické výchovy, která je první dva roky povinná, si žáci vybírají

---

⁹¹ Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 2021/2022. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2022. s.4

mezi hudební a výtvarnou výchovou. Studenti se mohou účastnit zahraničních exkurzí a výměnných pobytů, ve škole mají k dispozici velmi dobře vybavené laboratoře chemie, biologie a fyziky, dvě učebny výpočetní techniky, specializované učebny cizích jazyků, školní knihovnu a studovnu. Studium je zakončeno maturitní zkouškou a jeho cílem je připravit žáky na studium na vysokých školách.

Šestileté dvojjazyčné studium je určené pro žáky po ukončení 7. třídy základní školy nebo 2. ročník osmiletého studia na gymnáziu. Zpravidla bývá přijato 30 uchazečů. Studium je zaměřené na výuku německého jazyka. Od prvního ročníku se vyučuje také jazyk anglický, který má od třetího ročníku navýšenou hodinovou dotaci na čtyři hodiny týdně. První dva roky mají žáci rozšířenou výuku německého jazyka a další čtyři roky probíhá výuka matematiky, dějepisu, zeměpisu a základů společenských věd v němčině. Na výuce se v současnosti podílí dva rodilí mluvčí. V rámci povinně volitelných předmětů si žáci mohou vybrat ze stejné nabídky jako žáci čtyřletého studia. Součástí dvojjazyčného studia jsou zahraniční exkurze a výměnné pobyty se školami v Rakousku, Německu a Holandsku. Škola také nabízí možnost vykonat mezinárodní jazykovou zkoušku „Rakouský diplom“ (Österreichisches Sprachdiplom Deutsch) a získat tak certifikáty B1, B2, C1 nebo C2. Zkoušky se konají dvakrát ročně, přímo ve škole. Během školního roku probíhá také přípravný seminář na tuhle zkoušku. Diplom zlepšuje šance v běžném i profesním životě. Český a německý jazyk je povinnou součástí maturitní zkoušky, dalším povinným předmětem je alespoň jeden předmět, který se vyučoval v německém jazyce. Maturitní zkouška se koná v jazyce, který byl v předmětu jazykem vyučovacím. Díky maturitě z německého jazyka mohou absolventi studovat vysokou školu i v německy mluvících zemích.

Osmileté studium je určeno pro nadané žáky vycházející z 5. tříd základních škol. Cílem studia je příprava žáků na studium na vysokých školách. Od prvního ročníku probíhá výuka anglického a německého jazyka a informatiky. Od čtvrtého ročníku jsou povinné laboratorní cvičení z chemie, biologie a fyziky. Součástí výuky zeměpisu v 5. ročníku je projektová výuka vybraných kapitol v anglickém jazyce. Pro zájemce může být anglicky vyučována také matematika. V 6. a 7. ročníku vyučuje týdně jednu hodinu německého jazyka rodilý mluvčí. Ve vyšších ročnících mají studenti na výběr ze stejné škály volitelných předmětů jako předešlé typy studia. Škola nabízí možnost vycestovat

do Itálie nebo Holandska v rámci výměnných pobytů. Ke studiu bývá přijato zpravidla 30 uchazečů a je zakončeno maturitní zkouškou.⁹²

Studenti ve svém volném čase mohou na škole navštěvovat pěvecký sbor, nejrůznější zájmové kroužky (např. sportovní, biologický, chemický), kulturní programy a semináře pro další vzdělávání. Každoročně se účastní vědomostních i sportovních soutěží a olympiád, ve kterých jsou mnozí velmi úspěšní. Po dobu vyučování i mimo něj mají studenti přístup k internetu prostřednictvím Wi-Fi sítě.

Mimo povinnou tělesnou výchovu se žáci mohou zapojit do mezitřídních sportovních turnajů (např. kopaná, florbal) a využívat tělocvičnu i posilovnu ve svém volném čase. Každý rok učitelé kromě jazykových pobytů a zahraničních exkurzí organizují lyžařské a jiné sportovní výcvikové kurzy.

Na gymnáziu funguje od roku 2005 školská rada v níž jsou nejenom zástupci zřizovatele a učitelé, ale i zástupci rodičů a studentů. Studenti mohou ovlivňovat chod školy prostřednictvím svých zástupců zvolených do Studentského parlamentu. Škola organizuje dvakrát ročně rodičovské schůzky a mimo to mohou být rodiče o prospěchu svých dětí a dění ve škole informováni prostřednictvím školních webových stránek.

K přijímacím zkouškám připravuje společnost CERMAT jednotné centrální testy z matematiky a českého jazyka. Každoročně si mohou uchazeči o studium zkusit na škole „příjímačky nanečisto“. Maturitní zkouška se skládá z jednotné státní části a školní profilové části, kterou si volí sami studenti. Ústní a písemnou zkoušku z cizího jazyka v rámci profilové části mohou studenti nahradit mezinárodní certifikovanou jazykovou zkouškou. Ve školním roce 2021/2022 maturovalo v jarním termínu celkem 130 studentů, z toho 3 neuspěli. V podzimním termínu z těchto 3 studentů neuspěl pouze jeden. Ze všech absolventů se rozhodl nepokračovat ve studiu na vysoké škole pouze jeden student.⁹³

---

⁹² Typy studia. www.gymzn.cz [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=zaklinfo/typystudia.php&kodmenu=162>

⁹³ Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojme za školní rok 2021/2022. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2022. s.4-7

Každý rok probíhá ve škole den otevřených dveří pro nové uchazeče o studium i absolventy. Součástí akce bývá bohatý kulturní program v tělocvičně, který si připravili současní studenti, prohlídka školy včetně přichystaného programu v odborných učebnách chemie, fyziky a biologie, výstava fotografií, studentských prací a školních kronik. Dlouholetou tradicí je také školní ples a slavnostní stužkování maturantů.

Škola plánuje do budoucna usilovat o zavedení netradičních metod a forem vyučování, a především o intenzivnější využití výpočetní a multimediální techniky ve výuce. Důraz bude nadále kladen na jazykovou přípravu žáků a na přípravu na jejich další studium. Škola má v plánu se zapojit do dalších projektů s cílem rozšíření vzdělání učitelů. Bude také pokračovat práce na nové podobě maturitní zkoušky a práce na rekonstrukci laboratoří. Učebny by měly být v blízké budoucnosti vybaveny novou digitální technikou.⁹⁴

---

⁹⁴ Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojme za školní rok 2021/2022. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2022. s.7

Závěr

Cílem této práce bylo podat přehled o vývoji českého školství a prvního českého gymnázia ve Znojmě a jednotlivé etapy tohoto vývoje zařadit do širších historických souvislostí. Úvodem jsem představila historický vývoj města, včetně první písemné zmínky o Znojmě, která pochází z 11. století, kdy kníže Břetislav daroval staroboleslavské kapitule desátky ze Znojemu, Betova a Rokytne. Současně jsem představila významné historické stavby na území města. V další části práce je stručně popsán vývoj školství ve Znojmě včetně všech významných dějinných mezníků, které ovlivnily rozvoj zdejšího školství.

S rozvojem českých škol ve Znojmě šlo ruku v ruce založení prvního českého gymnázia, které se datuje do roku 1919. V hlavní kapitole se věnuji popisu dlouhého vývoje této školy od jejího počátku, kdy po otevření školy narůstal počet žáků tak, že se škola musela přestěhovat do budovy původní německé reálky, kde sídlí do dnes. V kapitole popisuji, že i přes těžký začátek a nepříznivé podmínky se škola dokázala vypracovat a rozvíjet, a tak zkvalitňovat život nejen svým studentům, ale také širokému okolí v podobě různých kulturních akcí. Mimo to škola zaznamenávala také četná vítězství v oblasti sportu. Tento rozvoj byl přerušen začátkem druhé světové války, kdy byla škola uzavřena. Školní budova byla zabrána Němci a žáci přešli na gymnázia v jiných městech nebo ukončili své studium úplně.

Po osvobození přišla také obnova znojemského školství a gymnázium postupně znovu navázalo na staré tradice. Postupně byla rekonstruována budova školy a opět psána kronika, která se ale s nástupem komunismu na pár let odmlčela. Během následujících let si škola prošla četnými organizačními změnami a navázala mezinárodní spolupráce se zahraničím a zapojila se do několika evropských projektů. Gymnázium se dále nepřetržitě rozvíjelo, pyšnilo se úspěchy svých studentů a oslavovalo dlouholetá výročí. Na závěr jsem nastínila aktuální situaci školy, která v současnosti patří k největším a nejprestižnějším gymnáziím v Jihomoravském kraji.

Při psaní své bakalářské práce jsem čerpala především z archivních pramenů. Opírala jsem se zejména o heuristickou metodu a o metodu komparativní analýzy. Poznatky

získané z kronik jsem se snažila obohatit o vzpomínky pamětníků a doplnit o sérii fotografií. Poznatky o výuce a vzdělávání na gymnáziu jsem konzultovala se současnými i bývalými pedagogy školy.

Doufám, že se mi podařilo vystihnout cestu školy jednotlivými historickými obdobími, která již od začátku nebyla jednoduchá a čelila mnoho překážkám, dokonce i přerušení činnosti na několik let, ale i přes to se podařilo zachovat tradici a poslání této školy.

6 Seznam literatury

Prameny

Kronika gymnázia z let 1973/74 – 1977/78, uložena v ředitelně gymnázia.

Kronika gymnázia z let 1978/79 – 1983/84, uložena v ředitelně gymnázia.

Kronika gymnázia z let 1984 – 1985, uložena v ředitelně gymnázia.

Kronika gymnázia z let 1988/89 – 2005, uložena v ředitelně gymnázia.

Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: Korespondence týkající se výpovědí profesorů. 1938.

Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: První maturity 1925.

Státní okresní archiv Znojmo, fond Gymnázium Znojmo: Zřízení 2. jedenáctiletky ve Znojmě. 1957.

Státní okresní archiv Znojmo, školní kronika: Kronika Gymnázium Znojmo 1919-1972.

Státní okresní archiv Znojmo, školní kronika: Kronika I. dívčí pětileté obecné školy české Znojmo (r. 1881 matiční) 1882-1929.

Literatura

Almanach 25 let dvojjazyčného studia 1990-2015. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2015.

Almanach 50 let českého gymnásia ve Znojmě. Znojmo: Grafia, 1969.

Almanach 800 let premonstrátského kláštera Louka ve Znojmě 1190-1990. Brno: Cesta, 1990. ISBN 80-900087-9-3.

Almanach Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: u příležitosti 90. výročí založení školy 1919-2009. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2009.

Almanach Gymnázium Dr. Karla Polesného Znojmo 1919-2019. Znojmo, 2019.

Almanach Nacistická okupace Znojemska (k událostem v letech 1938-1939). 1. vyd. Znojmo: Okresní výbor českého svazu protifašistických bojovníků ve spolupráci s Okresní knihovnou ve Znojmě, 1979. 25 s.

HAVLÍK, Lubomír Emil. Znojmo: z minulosti města a jeho památek. Brno: Krajské nakladatelství, 1956.

II. (XXII) Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 1995/1996, 1996, uložena v městské knihovně Znojmo.

III. (XXIII.) výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 1996/1997. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 1997, uložena v městské knihovně Znojmo.

JANKŮ, Vlastimil. Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti. Brno: K-Public, 2005.

MOLÍN, Josef. 75 let gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě: 1919-1994. Znojmo: Růžička, 1994.

MUCHA, Jaroslav. Gymnázium Znojmo 1919-1989. Znojmo: Gymnázium, 1989.

POLESNÝ, Karel. České školství ve Znojmě 1881-1918. Ve Znojmě: Podyjská jednota uč. st. menš. škol, 1931.

POLESNÝ, Karel. Dvacet let českého gymnasia ve Znojmě. Znojmo: Nákladem bývalého žactva ústavu, 1939.

RICHTER, Václav, SAMEK, Bohumil, STEHLÍK, Miloš. Znojmo. Praha: Odeon, 1966.

VII. výroční zpráva Českého státního reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1925-1926. Znojmo: gymnázium, 1926, uložena v městské knihovně Znojmo.

Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 2020/2021. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2021, uložena na gymnáziu.

Výroční zpráva Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě za školní rok 2021/2022. Znojmo: Gymnázium Dr. Karla Polesného, 2022, uložena na gymnáziu.

XII. výroční zpráva Českého státního reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1930-1931. Znojmo: gymnázium, 1931, uložena v městské knihovně Znojmo.

XIX. výroční zpráva Státního československého reformního reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1937-1938. Znojmo: gymnázium, 1938, uložena v městské knihovně Znojmo.

XX. výroční zpráva státního česko-slovenského reálného gymnasia ve Znojmě za školní rok 1938-39. Pelhřimov: Nákladem bývalého žactva ústavu, 1939, uložena v městské knihovně Znojmo.

Znojmo: vzorné hraničářské město. Praha: Mladá fronta, 1986. s.7

Internetové zdroje

Adolf Zelený. www.lidovky.cz [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/relax/lide/podruhe-v-royal-air-force-adolf-zeleny-prodelal-55-vycerpavajicich-misi-nad-atlantikem.A210226_092255_lide_ape

Gymnázium Dr. Karla Polesného. www.gymzn.cz [online]. Dostupné z: <https://www.gymzn.cz/index.php?tc=0>, průběžně po celou dobu práce.

Historie města Znojma. www.znojmocity.cz [online]. 2001 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/historie-mesta-znojma/d-1254>

Město Znojmo. www.znojmskabeseda.cz [online]. [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmskabeseda.cz/turismus/zajimaji-me-pamatky>

Pavel Dungl. www.orthomedica.cz [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.orthomedica.cz/pavel-dungl/>

Polesný, Karel (1880-1971). www.knihovnazn.cz [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.knihovnazn.cz/referaty/osobnosti-regionu/2253-polesny-karel-1880-1971.html>

Znojenské gymnázium slavilo stovku. www.znojemsky.denik.cz [online]. [cit. 2023-02-29]. Dostupné z: https://znojemsky.denik.cz/zpravy_region/znojemske-gymnazium-slavilo-stovku-pruvodem-i-kulturou-20191013.html

Znojmo. www.znojmocity.cz [online]. 2014 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/historie-a-pamatky/d-3021/p1=96718>, průběžně po celou dobu práce.

7 Seznam obrázků

Obrázek 1: Mašůvecká Venuše	50
Obrázek 2: Městský znak	50
Obrázek 3: Znojemský hrad	51
Obrázek 4: Rotunda Panny Marie a svaté Kateřiny	51
Obrázek 5: Chrám sv. Mikuláše	52
Obrázek 6: Kostel sv. Michala a budova Státního okresního archivu	52
Obrázek 7: Loucký klášter	53
Obrázek 8: Pamětní deska dr. Karla Polesného	53
Obrázek 9: Školní budova	54
Obrázek 10: Kopalův památník	54
Obrázek 11: Prapor školy	55
Obrázek 12: Slib absolventů	55
Obrázek 13: Jezdecká socha sv. Jiří	56
Obrázek 14: Pamětní deska padlým studentům	56
Obrázek 15: Výpověď profesorky Jiřiny Čechové	57

Obrázek 1: Mašůvecká Venuše

Zdroj: Převzato z internetových stránek:
https://www.okraspol.cz/pages/osobnosti_zn_vildomec_frantisek_1878_1975.html

Obrázek 2: Městský znak

Zdroj: Převzato z internetových stránek: <https://www.znojmocity.cz/znak-mesta-znojma/d-1203>

Obrázek 3: Znojemský hrad

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 4: Rotunda Panny Marie a svaté Kateřiny

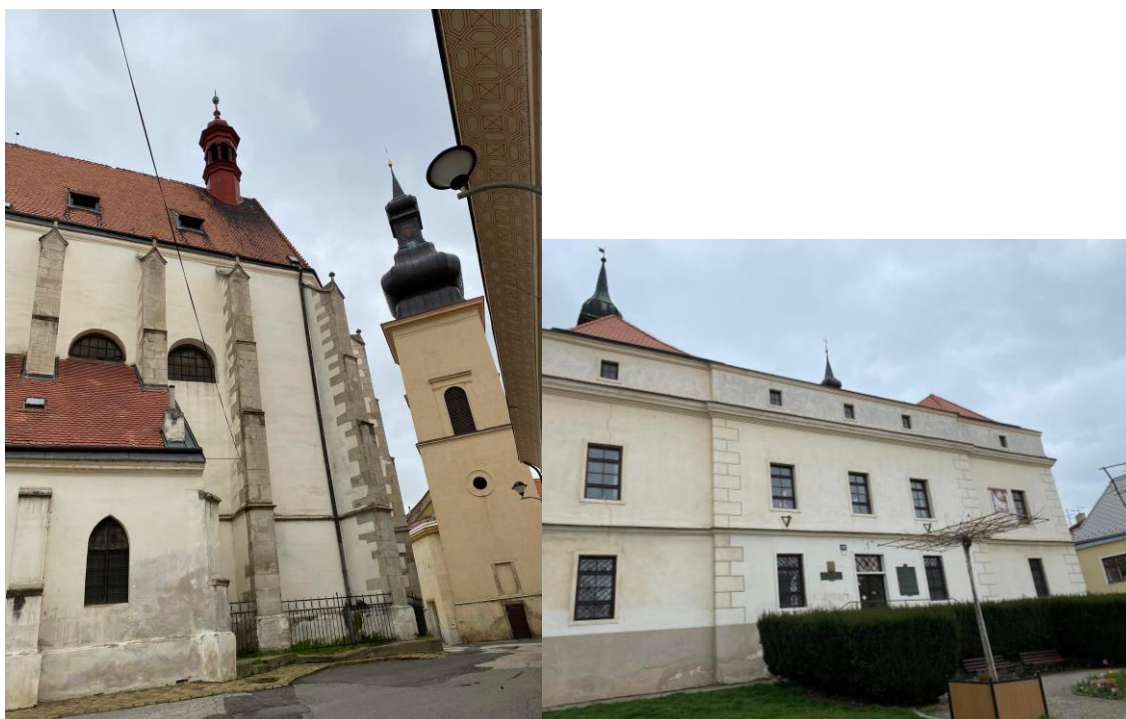
Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 5: Chrám sv. Mikuláše

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 6: Kostel sv. Michala a budova Státního okresního archivu

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 7: Loucký klášter

Zdroj: Převzato z internetových stránek: <https://www.znojmocity.cz/13-loucky-klaster/d-2603>

Obrázek 8: Pamětní deska dr. Karla Polesného

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 9: Školní budova

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 10: Kopalův památník

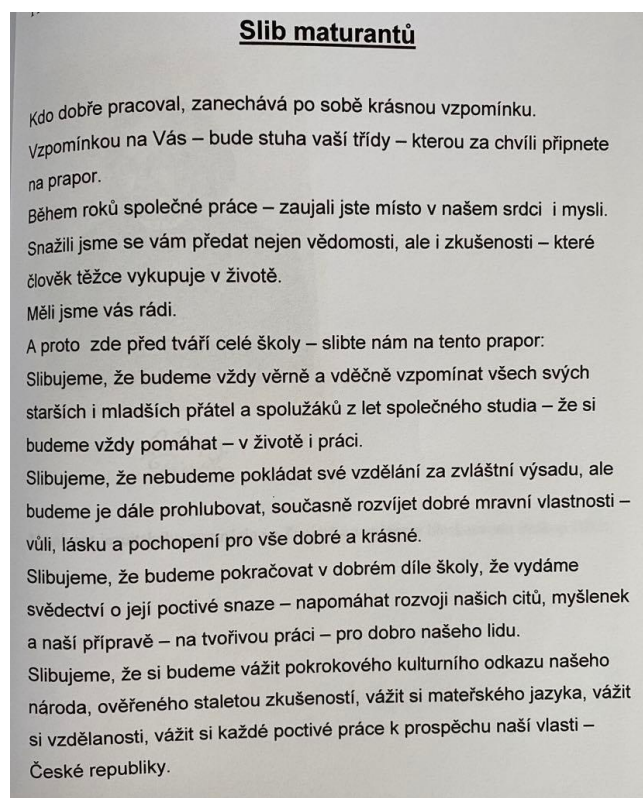
Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 11: Prapor školy

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 12: Slib absolventů

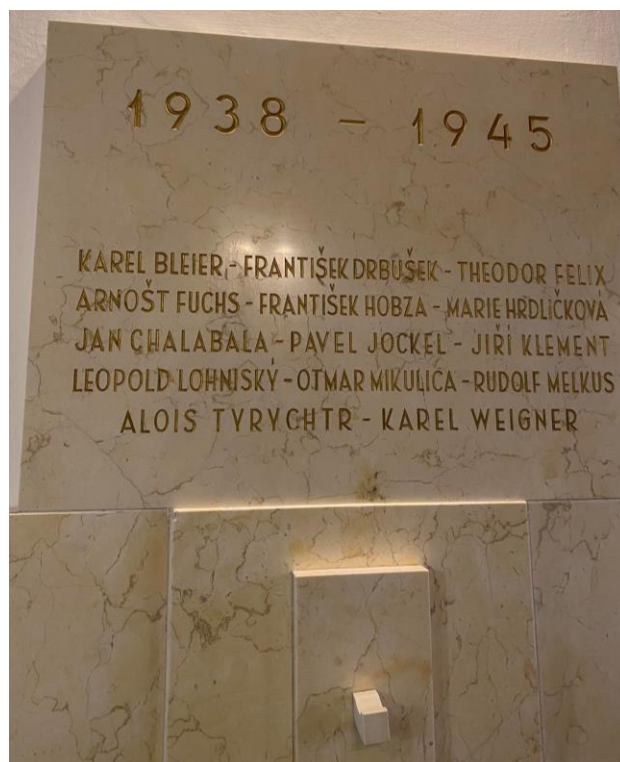
Zdroj: Vlastní foto (z archivu ředitelství školy)

Obrázek 13: Jezdecká socha sv. Jiří

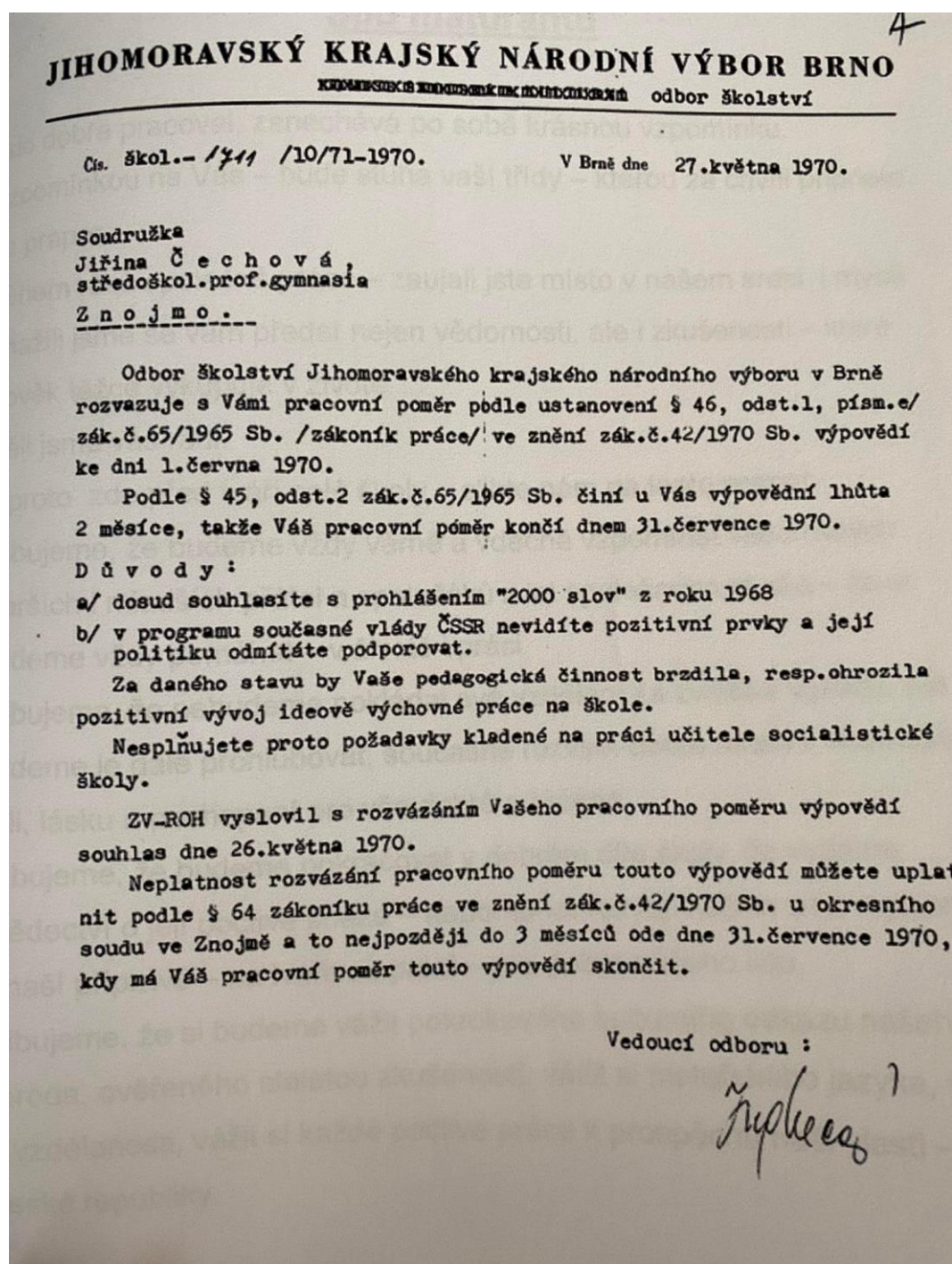
Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 14: Pamětní deska padlým studentům

Zdroj: Vlastní foto

Obrázek 15: Výpověď profesorky Jiřiny Čechové

Zdroj: Převzato z archivu ředitelství školy